

KERKBEHEER

In deze uitgave:

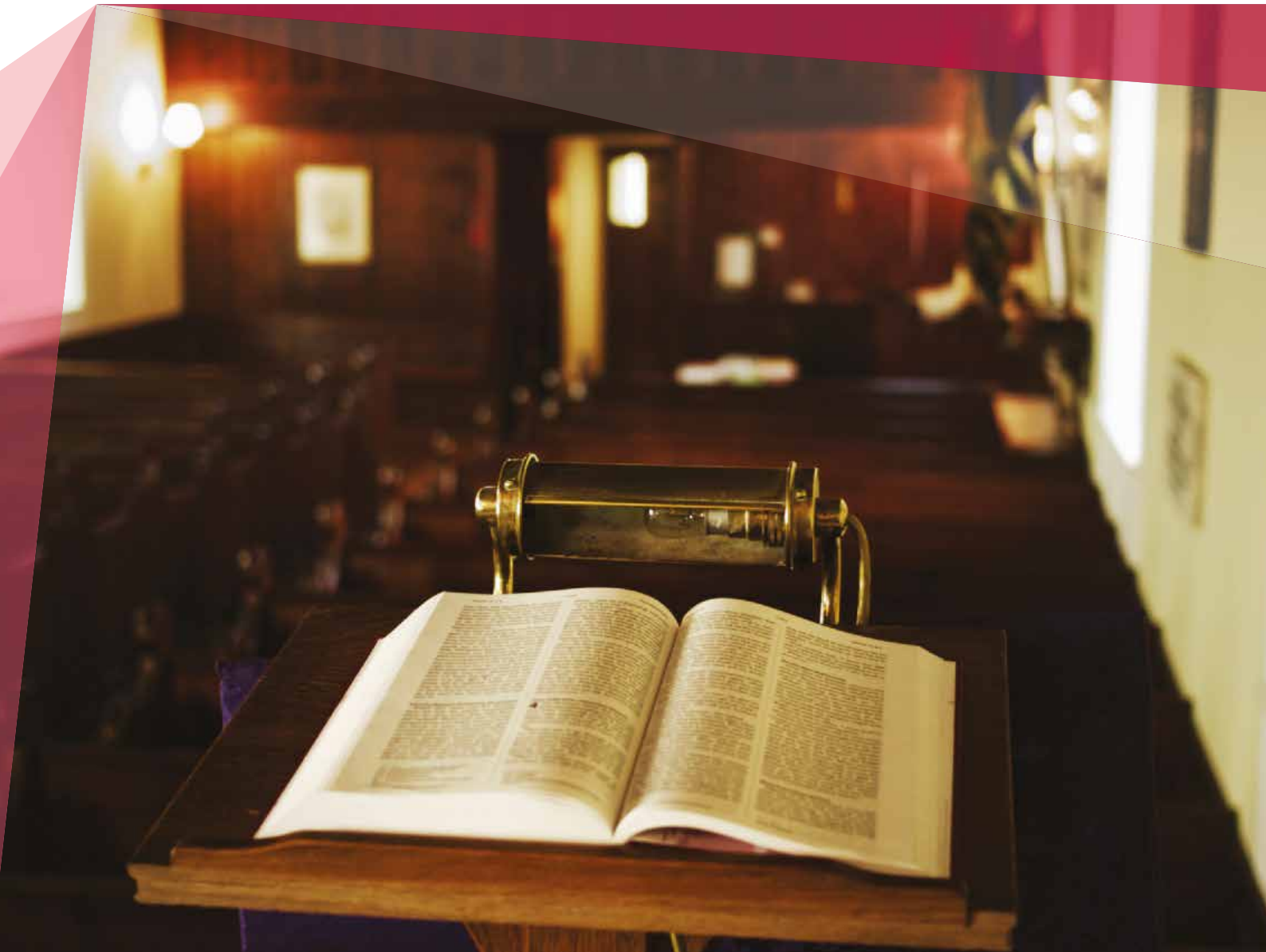
- Richtlijnen voor de begroting 2017 van plaatselijke gemeenten
- Nuttige studiedag voor kerkbladredacties
- Activiteiten uit de afdelingen Groningen en Zeeland
- Uitgebreid aandacht voor het voorbereiden en inluiden van Kerkbalans 2017

VERENIGING VOOR

KERKRENTMEESTERLIJK

BEHEER IN DE PKN

De VKB biedt in samenwerking met Marsh en Mercer een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen:

Marsh:

- bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- brandverzekering
- fraude- en berovingverzekering
- wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- rechtsbijstandverzekering
- werkgeversaansprakelijkheid

Mercer:

- groepsreis/ongevallenverzekering
- ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- persoonlijke ongevallenverzekering
- vervangingsverzekering predikanten
- verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering
- zorgverzekering

Uw contactpersoon

Dimfie van Sundert | 010 - 4060520 | info.vkb@mmc.com

Uw contactpersoon

Sai Fong Lam | 010 - 4060962 | info.vkb@mmc.com

GrafiServices is dé specialist in gedrukte communicatie voor de nationale en internationale markt. Van advies, vormgeving, prepress, drukken, nabewerking tot distributie. Ons team regisseert en ontzorgt voor opdrachtgevers hun communicatie met het beste resultaat.

GrafiServices

service voor communicatie

Kanaalweg 30
3526 KM Utrecht
(030) 2 822 822
www.grafiservices.nl
info@grafiservices.nl

VELLEMA TORENUURWERKEN

Vellema Torenuurwerken is al meer dan zestig jaar gespecialiseerd in reparatie, restauratie en periodiek onderhoud van (monumentale) torenuurwerken en klokken. Vellema combineert kennis en respect voor historische- en monumentale waarde met de vele mogelijkheden van toepassing van eigentijdse (automatiserings)technieken.

Kijk op onze website voor meer informatie of bel ons voor een vrijblijvende afspraak: **0518 43 22 99**.

VELLEMA
TORENUURWERKEN

VELLEMA. PASSIE
VOOR MENS EN
TECHNIEK.

VELLEMA TORENUURWERKEN - GRIENEDYK 48 - HALLUM - WWW.VELLEMA.NL

van hoogevest architecten

bureau
voor architectuur
en restauratie

bureau voor
consultancy

bureau voor
architectuurhistorie
kariëden

Links de Zuiderkerk in Enkhuizen met een nieuw ontworpen kerkcentrum. Rechts de Sint-Joriskerk in Amersfoort met nieuw ingebouwd meubel.

meer info op www.vanhoogevest.nl

Foto's Frank Hanswijk

Zorgeloos betalingsverkeer? SKG!

Gemeenten en kerken die behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland kunnen bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer sparen, lenen en hun betalingsverkeer regelen. Bovendien biedt SKG Online u de mogelijkheid digitaal betalingen te verrichten. SKG werkt zonder winstoogmerk. Met gunstige rentepercentages en lage kosten voor betalingsverkeer.

Want ons motto is: *Geld van de kerk voor de kerk!*

www.skggouda.nl

KERKBEHEER

Colofon

Dagelijks bestuur VKB

Mr. P.A. de Lange, Piershil, voorzitter
 Drs. C. de Raadt, Bodegraven, vice-voorzitter
 W.G. Roseboom, Nieuwegein, secretaris en
 2e penningmeester
 Drs. H. van der Wal, Heino, 2e secretaris
 Drs. H. van der Burg, Bedum,
 penningmeester
 Ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid
 G. Koffeman, Oudewater, lid

Ereleden

D.G. Bijl en drs. G. van Soest

Redactie

W.G. Roseboom, voorzitter, J.C. Riemersma,
 drs. J.M. Aarnoudse en R.M. Belder,
 eindredacteur

Centraal Bureau

Nicolaas Maessingel 271D,
 3311 KS Dordrecht
 E-mail: info@kerkrentmeester.nl;
 Tel. 078 - 639 36 66, fax. 078 - 631 59 49
 Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176, 3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden van
 de VKB: 1 t/m 5 abonnementen € 25,-
 per abonnement; 6 t/m 10 abonnementen
 € 23,- per abonnement en 11 en meer
 abonnementen € 21,- per abonnement.
 Abonnementsprijs voor niet-leden
 € 28,- per abonnement.
 Deze prijzen zijn exclusief 6 pct. BTW.
 ISSN 1568-8712

Vormgeving

Grafisch Bureau DUS BV, Rotterdam

Druk

GrafiServices

Oplage

5.500 ex.
 © september 2016

Foto omslag

Grote of Onze Lieve
 Vrouwe kerk van de
 hervormde gemeente Tholen

INHOUD

Vrienden maken met de mammon	249
Richtlijnen begroting 2017 voor de plaatselijke gemeenten	251
Basiscursus kerkrentmeester in Utrecht	253
Nuttige studiedag voor kerkbladredacties	254
Nieuws uit de provincies	256, 265
Kalender voor de kerkrentmeester	258
Kerk Bergum ook multifunctioneel centrum	258
Vorbereidingen voor Kerkbalans 2017	259
Met Kerkbalans het jaar rond	260
Innovatie: eenvoudiger doneren met de pinzuil	260
Samen Kerkbalans 2017 inluiden	261
Tips voor goed materiaal Kerkbalans 2017	264
Hardorfforgel Nieuw Beerta bescheven	267
Het collecterooster 2017 en het overleg met het college van diakenen	268
Tanach, Bijbel en Koran voor het eerst samen in tentoonstelling Heilig Schrift	269
Studiemiddag LOB over werken met vrijwilligers	269
Waardering in de kerk	270
Nieuwe kerken – nieuwe orgels	271
Viering 450-jarig bestaan Oude Kerk Veenendaal	271
Aanpassing van pachtprizen voor 2016	272
Restauratieprojecten Dorpskerk Barendrecht afgerond	272
Honderdste kerk met app Protestant	272
Jaarlijkse rommelmarkt Nisse voorbeeld van geslaagde plaatselijke activiteit	273
Voorlichtingsboekje "Ruimte"	273
Onderscheidingen van de VKB	274
Insignes van de Protestantse Kerk in Nederland	274
Orgel Dorpskerk Zevenhuizen ZH gerestaureerd	274
De orgelbank	274

Voorzitterskolom

Mr. Peter A. de Lange

Vrienden maken met de mammon

Binnen de VKB onderscheiden we vier beleidsvelden. Dat zijn: 'mensen', 'organisatie', 'gebouwen', 'geld'. Elke indeling heeft iets willekeurig, maar wij denken, dat we met deze vier aardig het bestaan van een gemiddelde kerkrentmeester in beeld hebben. De kerk wordt gedragen door God, maar op een manier dat mensen er in werken en actief zijn, betaald en vrijwillig, dat zaken georganiseerd moeten worden, dat er onderkomens, gebouwen, zijn waar activiteiten plaatsvinden, en dat voor dat alles ook geld nodig is. Niet één van deze pijlers staat los van de andere. Daarom zijn we binnen de VKB altijd een beetje huiverig om het vergrootglas op één aspect te zetten. Bijvoorbeeld alleen 'gebouwen'. Of alleen 'positie predikanten'. Of alleen 'geldwerving'. Steeds gaat de vraag er aan vooraf: hoe mogen, kunnen en moeten we proberen kerk te zijn naar de toekomst toe in onze specifieke lokale omgeving? In die zin zijn voor ons beheer en beleid altijd met elkaar vervlochten, en wel gericht op kansen voor kerken in hun lokale gestalte. Dé kerk in Nederland bestaat niet, ook niet dé Protestantse Kerk. Wel bestaat de Protestantse Kerk uit een veelheid aan lokale gemeenten, initiatieven, pioniersplekken en groepen. In een wonderlijke verbondenheid. Classikaal, zometeen regionaal, en landelijk. Verbonden ook met andere kerkverbanden en wereldwijd, in oecumenische contacten. Vanuit de hemel gezien bestaat er ongetwijfeld maar één katholieke (algemene christelijke) kerk, zoals het apostolisch credo ons leert belijden.

Ondertussen wordt stevig nagedacht over geld en geldwerving. Achter de schermen wordt er hard gewerkt aan de voorbereiding van de Actie Kerkbalans 2017. Ook de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving binnen onze kerk heeft stevig nagedacht over mogelijk nieuwe impulsen. Tegelijk moet er ook door kerkrentmeesters nagedacht worden – waar dat aan de orde is – over het beheer van vermogens. Rente-inkomsten zijn op dit moment erg laag. Moet je interen of risicovoller gaan beleggen? De vraag naar de wenselijkheid en noodzaak van geldelijke vermogens en de hoogte ervan wordt sowieso ook gesteld.

Het evangelie vertelt dat Jezus het regelmatig over geld had. Een intrigerende uitspraak is te vinden in Lucas 16:9 'maak u vrienden met behulp van de onrechtvaardige mammon'. Op zich is geld natuurlijk niet goed of fout. Het kan wel veel onrechtvaardigs losmaken bij mensen.

En toch: het is een middel. Jezus noemt zijn gemeente 'kinderen van het licht'. Hij vergelijkt die met een rentmeester. Het is in zijn verhaal weliswaar een corrupte rentmeester, maar één ding doet hij goed: hij denkt vooruit. Hij ziet geld als een middel tot een doel. Jezus zegt: de 'kinderen van het duister' gaan soms met veel meer overleg te werk dan de 'kinderen van het licht'. Er is veel meer over deze gelijkenis te zeggen, maar wat ik er nu uit op diep is het volgende. Als je weet wat je doel is, als je durft vooruit te kijken, als je enthousiast bent en visie hebt op de ontwikkeling van je kerk, als werkelijk een 'goed doel', dan zet je ook samen de schouders er onder om de middelen bijeen te brengen die voor het Koninkrijk van God nodig zijn. Bedenk wel: we zijn in alles rentmeesters, en leven – ook wat ons geld betreft – van gegeven goed, hoe hard we er wellicht zelf voor werkten. Graag wens ik alle kerkrentmeesters en alle gemeenten het goede toe, als zij weer gaan nadenken over de financiën van volgend jaar en als zij de nieuwe Actie Kerkbalans gaan voorbereiden.

Bij kerkelijkdrukwerk.nl kunt u o.a. een kerkblad, liturgie, flyer of poster laten drukken.

Vaste lage prijzen en geen verzendkosten. Productie in eigen huis en binnen 24 uur gereed.

vraag de speciale kortingscode aan.
Ga naar kerkelijkdrukwerk.nl/actie

Kerkelijk
DRUKWERK.NL

Achterwetering 31, Schoonhoven | 0182 - 305200

UW
KERKBLAD
GRATIS
GEDRUKT

TOINE DAELMANS

**LUIDKLOKKEN
&
TORENUURWERKEN**

Stipdonk 16, 5715 PC Lierop

☎ Toine Daelmans: 0492 54 55 77

☎ Ralf van Veghel: 06 460 656 21

info@daelmans.com - www.daelmans.com

KERKORGELBOUWERS

J.L. VAN DEN HEUVEL

vdheuvel.orgelbouw@wxs.nl <http://vandenheuvel-orgelbouw.nl>

Amstelwijckweg 44, 3316 BB DORDRECHT Tel. 078 6 17 95 40

Kerkgeluidstechniek op z'n best!

de techniek als hulpmiddel, ook in uw kerk

De kerkgeluidstechniek schrijdt voort ... met rasse schreden! Dialoog Church Sound is als specialist op kerkgeluidstechniek niet achtergebleven en heeft met meer dan 1800 kerken in Nederland een groot werkgebied. Met gebruikmaking van de nieuwste digitale techniek en zijn zowel grote galmrijke als kleinere kerken inmiddels voorzien van kerkgeluidsystem en die zorgen voor een uitstekende spraakverstaanbaarheid en dat tegen budgettair verantwoorde aanschafprijzen.

**Kennis is van
geen waarde ...**

**tenzij je deze in
praktijk brengt!**

Dialoog Church Sound

Bolognalaan 6

5632 RL Eindhoven

www.cantorsound.nl

040 - 24 20 840

info@cantorsound.nl

Richtlijnen begroting 2017 voor de plaatselijke gemeenten

Voor het voeren van een goed en gericht beleid in de gemeente en ter stimulering van de gemeentelieden tot het bijdragen van hun aandeel in de kosten van de gemeente, is het noodzakelijk dat jaarlijks voor het komende jaar een begroting wordt opgesteld. Omdat de kerkrentmeesters in de komende weken gaan beginnen aan de opstelling van de begroting voor het jaar 2017, volgen hieronder enkele richtlijnen die hen daarbij behulpzaam kunnen zijn.

ALGEMEEN

Geadviseerd wordt om voor de kerkelijke medewerkers met een loonkostenstijging van circa 1,5 pct. rekening te houden. Hierbij komt nog de stijging als gevolg van het toekennen van periodieke verhogingen.

Kosten voor eventueel nieuw beleid zijn door de gemeente zelf goed te begroten. Uit het beleidsplan zou dit zichtbaar moeten worden. Van groot belang is dat de colleges van kerkrentmeesters en de kerkenraden de gemeentelieden motiveren de financiële bijdragen voor het plaatselijk kerkenwerk niet de sluitpost van de gezinsbegroting te laten zijn, want ook de kerkelijke huishouding heeft te maken met een algemene kostenstijging, hoe gering die soms ook is. Een juiste benadering van de gemeentelieden door op verantwoorde wijze de plaatselijke geldwervingsactie te voeren, is van groot belang. Bij de geldwerving wordt meer en meer gebruik gemaakt van een persoonlijke en gerichte benadering. Tenslotte is het gewenst dat de begroting voor alle gemeentelieden beschikbaar is, hetzij via het kerkblad dan wel via digitale weg. De gemeentelieden dienen goed geïnformeerd te worden voor welke zware opgave de beheerders staan om de gemeentelijke financiën op peil te houden.

Bij het opstellen van de begroting wordt geadviseerd tevens met de volgende aandachtspunten rekening te houden.

AANDACHTSPUNTEN

Kerkelijke gebouwen en overige gebouwde eigendommen

Met betrekking tot de kosten van het onderhoud moet rekening worden gehouden met een prijsstijging in 2017 van circa 2 procent. Voorts wordt geadviseerd, na te gaan of de reservering voor het periodiek onderhoud nog wel voldoende is. Bij een goede toepassing van dit systeem is het mogelijk een gelijkmatige verdeling van de kosten over verschillende jaren te bereiken.

Onderhoud en afschrijving

Het is raadzaam een goed onderhoudsplan op te (laten) stellen. Van belang is dit te doen voor de betreffende gebouwen afzonderlijk, met daaraan verbonden een kostenbegroting volgens het op dat moment geldende prijspeil. Dit onderhoud omvat bijvoorbeeld:

- jaarlijks klein onderhoud, kleine reparaties en controles, ook van het orgel (stemabonnement), kosten van inspectie e.d.;
- periodiek onderhoud, zoals schilderwerk van exterieur (om de 5 jaar) en interieur (om de 10 jaar);
- periodiek groot onderhoud, bijvoorbeeld vervanging van de centrale verwarmingsketel, grote reparaties aan dak of vloeren, vervanging van raamkozijnen (om de 15 jaar).

Rekening houdend met enkele aspecten van het onderhoudsplan, zoals hiervoor aangegeven, kan van de volgende afschrijvingspercentages worden uitgegaan:

- gebouwen ongeveer 1 à 2 pct van de nieuwwaarde of bouw-

kosten;

- inventarissen en apparaten circa 15 à 20 pct. van de aanschaffingswaarde;
- computers e.d. ongeveer 25 à 33,3 pct. van de aanschaffingswaarde;
- centrale verwarming 10 à 15 pct van de aanschaffingswaarde, tenzij deze opgenomen is in de kosten van het gebouw;
- orgels indien afzonderlijk gewaardeerd, circa 5 à 10 pct. van de aanschaffingswaarde na aftrek van eventuele subsidie.

Een en ander in overeenstemming met de gehanteerde afschrijvingstermijnen in begroting en jaarrekening.

Minimaal dient een bedrag te worden afgeschreven ter grootte van de jaarlijkse aflossing op de voor het object eventueel afgesloten lening.

Rijkssubsidieregeling voor instandhouding monumenten

Kerkelijke gebouwen en kerkonderdelen/-objecten, met uitzondering van pastorieën, kunnen in aanmerking komen voor BRIM-subsidie (Besluit Rijkssubsidiëring Instandhouding Monumenten - BRIM). Hoe en wanneer de subsidie kan worden aangevraagd is te lezen op de website www.cultureelerfgoed.nl. Het plan moet gebaseerd zijn op het rapport van de bouwkundige inspectie en bestaat uit een beschrijving van de werkzaamheden en de beoogde resultaten, een meerjarenplan en een meerjarenbegroting. Een aantal provincies en gemeenten heeft een eigen fonds voor restauratie en/of onderhoud van monumenten. Dat kan dus van gemeente/provincie tot gemeente/provincie verschillen. Verder verdient het aanbeveling te bezien of de verzekerde bedragen nog op peil zijn. In dit verband wordt gewezen op de indexpolissen die voor de verzekering van kerke-

lijke eigendommen toegepast worden. Het komt nogal eens voor dat monumentale kerkelijke gebouwen onderverzekerd zijn

Energieaankoop

Hoewel het op dit moment nog niet te overzien is hoe de energiekosten zich in 2017 zullen ontwikkelen, is het raadzaam met een blijvend hoog niveau rekening te houden. Van belang is hierin de teruggaaf energiebelasting kerken en instellingen te betrekken (stroomschema en formulier via www.belastingdienst.nl, telefonische informatie: BelastingTelefoon 0800- 0543). Verder is het van groot belang er rekening mee te houden dat reducties mogelijk zijn in verband met gezamenlijke aankoop van energie. Nadere informatie hierover is te vinden op de website www.energievoorkerken.nl. Voor deelnemers aan het collectief is op deze website ook een benchmark te vinden om het energieverbruik van de kerkgebouwen van uw gemeente te vergelijken met het energieverbruik van vergelijkbare kerkgebouwen.

Gezien de hoogte van de energieprijzen blijft het raadzaam, energiebesparende maatregelen (tochtweringen, isolatie, temperatuur hoogte, enz.) door te voeren. Het doelmatig verwarmen en ventileren van kerkgebouwen is een specialisme dat gedegen vakkenis vereist. Daarom is het raadzaam hierover advies te vragen bij een warmtetechnisch adviseur. Het plaatsen van zonnepanelen om de hoeveelheid in te kopen energie te reduceren is zeker de moeite van het onderzoeken waard. Op de website www.groenekerken.nl is ter oriëntatie een uitgebreide toolkit voor duurzaam kerkbeheer te vinden.

LASTEN

Kosten pastoraat

Predikantstraktement

Voor informatie wordt verwezen naar: www.pkn.nl. Onder "Actief in de kerk" zijn de "arbeidsvoorwaarden" te vinden. Op deze website is veel informatie te vinden over de huidige traktementen. De kleine synode heeft op het moment van schrijven nog geen

begroting voor 2017 vastgesteld. Op basis van de concept-stukken, komen we tot de volgende richtlijnen:

- bezettingsbijdrage € 74.202;
- (gemeenten die geen bezettingsbijdrage betalen, moeten rekenen met vacaturebijdrage € 7.984, ofwel met beschikbaarheidsbijdrage € 960);
- tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering maximaal € 3.667;
- eventuele vergoeding gemis werkruimte € 700;
- onkosten werkdijafhankelijk € 1.300;
- onkosten werkdijonafhankelijk € 1.322.

Andere kosten zijn:

- vergoeding van vervoerskosten (raming kilometers x € 0,28);
- eventuele vergoeding van verhuiskosten;
- preekbeurtenvergoeding gastpredikanten € 124 per dienst.

Salarissen en vergoedingen

Hiermee worden bedoeld de salarissen van kerkelijk werkers (catecheten en pastorale medewerkers) en kerkelijke medewerkers (koster, organisten enz.), inclusief de daarop betrekking hebbende sociale lasten en pensioenpremies. Hier kunnen we korthedshalve verwijzen naar de genoemde loonkostenstijging van circa 1,5 pct. onder "Algemeen".

Verplichtingen en bijdragen betreffende andere organen

Op het moment van het samenstellen van deze publicatie was nog niet bekend of de heffingsfactor voor het kerkrentmeesterlijk quotum gewijzigd wordt. Voor 2016 had de Kleine synode eerder besloten deze te handhaven op 4,35 pct. over de daartoe vastgestelde inkomsten van de gemeente. Het advies is om voor 2016 uit te gaan van een gelijke heffingsfactor van 4,35 pct. De bijdrage voor de Solidariteitskas is momenteel € 5 per belijdend lid. De Generale Synode heeft in april 2009 weliswaar besloten om de bijdrage te verhogen tot € 7,50 per belijdend lid. Tot op heden is die verhoging niet geëffectueerd, aangezien er geen noodzaak voor is. De verwachting is dat in het komende jaar het bedrag zal worden

gehandhaafd op de huidige € 5 per belijdend lid. Mocht het bedrag hoger uitvallen, dan zullen gemeenten in de regel ook een hogere bijdrage van de leden vragen, zodat het niet tot tegenvallers hoeft te leiden.

Overige lasten, w.o. kosten van beheer, rentelasten e.d.

Bij de begroting van deze lasten wordt geadviseerd zo goed mogelijk rekening te houden met de kostenontwikkeling en met de specifiek voor de eigen gemeente geldende zaken.

BATEN

Baten onroerende zaken

Met betrekking tot de verhuur van gebouwen en zalen wordt geadviseerd om bij het opstellen van de begroting 2017 na te gaan of de verhuurtarieven nog in overeenstemming zijn met de kostenontwikkeling. Enkele belangrijke factoren hierbij zijn de ontwikkeling in de energiekosten en de rentelasten op leningen of hypotheeklen in het kader van uitgevoerde restauraties e.d. Verder wordt geadviseerd attent te zijn op de mogelijkheid jaarlijks de huren van huizen te verhogen. Voor 2017 (per 1 juli) kan men uitgaan van de verhoging van de inkomensafhankelijk verhoging die varieert van 2,1, 2,6 tot maximaal 4,6 pct. per 1 juli 2016.

Rente baten en dividenden

Voor het behalen van de hoogst mogelijke rente, ook voor het dagelijks opvraagbaar kasgeld, wordt aan de colleges van kerkrentmeesters geadviseerd contact op te nemen met de Stichting Kerkelijk Geldbeheer, postbus 147, 2800 AC Gouda, tel. 0182 - 58.80.00, info@skggouda.nl

Opbrengsten uit rechten, deelnemingen e.d.

Geattendeerd wordt op de mogelijkheid de pachten van de landerijen per periodiek te herzien (zie publicatie elders in deze editie). Informatie hierover kan verkregen worden bij o.a. het Kantoor der Kerkelijke Goederen, postbus 675, 3800 AR Amersfoort, tel. 033-467.10.14.

Wanneer een begraafplaats wordt

geëxploiteerd, geldt dit advies ook voor de grafrechten en voor het verlenen van diensten. Belangrijk is in elk geval te informeren welke tarieven omliggende algemene begraafplaatsen hanteren.

Verhuur van kerkelijke gebouwen

In steeds meer gemeenten wordt het (monumentale) kerkgebouw, behalve voor de wekelijkse eredienst, gebruikt voor tal van overige doelen. Het multifunctioneel gebruik zowel van het kerkgebouw als van kerkelijke centra neemt jaarlijks toe. Belangrijk is dat kerkrentmeesters hiermee zakelijk omgaan en marktconforme verhuurtarieven berekenen.

Bijdragen gemeenteleden en overige financiële activiteiten

Bij de raming van de vrijwillige bijdragen wordt geadviseerd zo reëel mogelijk te begroten, waarbij rekening moet worden gehouden met de financiële draagkracht van de gemeenteleden. Uit de opstelling van de begroting moet blijken waarvoor het geld nodig is, zodat gemeenteleden duidelijk wordt gemaakt waarom op hen een financieel beroep wordt gedaan. Dat betekent: zoveel mogelijk openheid van zaken geven, zodat men kan weten hoe de financiële situatie in de gemeente is.

Het is niet alleen van groot belang mee te doen aan de Actie Kerkbalans (zie www.kerkbalans.nl), maar ook om alle aspecten die bij een succesvolle actie de revue passeren, toe te passen. Te denken valt hierbij aan het voeren van een z.g. doelgroepenbeleid door gemeenteleden in plaats van een algemene folder met informatie en per brief gericht uiteen te zetten wat van hen wordt verlangd. Ook de nieuwe regeling over de periodieke gift kan ertoe bijdragen dat gemeenteleden hun bijdrage verhogen. Zie hiervoor de publicaties in "Kerkbeheer" van deze maand en de komende maanden.

Realiteit is dat in steeds meer gemeenten de inkomsten uit de jaarlijkse actie Kerkbalans niet meer toereikend zijn. Ook nu nog geldt dat minder mensen méér geven,

maar dat méér is onvoldoende om wegvallende vrijwillige bijdragen door ledenverlies te compenseren. Kerkrentmeesters zien zich dan genoodzaakt om andere geldstromen te gaan aanboren. In steeds meer gemeenten is dit zichtbaar door o.a.:

- de vorming van een "Stichting Vrienden van de Dorpskerk". De jaarlijkse donaties, verhoogd met andere geldwervingsactiviteiten, zijn voor de kerkrentmeesters een steun in de rug;
- de jaarlijkse verkoopmomenten. Steeds meer gaan colleges van kerkrentmeesters ertoe over om jaarlijks een geldwervingsactiviteit (verkoopdag, kerkmarkt, kerkveiling of welke naam er ook aan gegeven wordt) te houden. Diverse prijzen die men gratis probeert bijeen te krijgen worden verloot, vaak worden er ook huis-aan-huis loten verkocht voor een verloting, waarvan de opbrengst voor de kerkelijke gemeente is.

Colleges van kerkrentmeesters zullen er alles aan doen om de geldwerving op peil te houden, zodat de Woordverkundiging in de eigen gemeente kan doorgaan.

Alle gewenste informatie over de geldwerving in de ruimste zin van het woord, is te verkrijgen op het Centraal Bureau van de VKB, postbus 176, 3300 AD Dordrecht, tel. 078-63.93.666.

MEERJARENPROGNOSE

Het is voor een goed plaatselijk beleid van belang een meerjarenprognose te maken voor een langetermijnperspectief. Daaruit blijkt o.a. hoe de verschillende begrotingsposten zich zullen ontwikkelen. Daarbij moet onderscheid worden gemaakt tussen de verschillende begrotingsposten naar de mate van afhankelijkheid van conjunctuurbewegingen, van salarisontwikkeling en van eigen beïnvloeding.

De indeling van lasten en baten kan uit de volgende categorieën bestaan:

- Aan de lastenkant: loonuitgaven, prijsgevoelige uitgaven, prijsongevoelige uitgaven en

rente; de exploitatie van het kerkblad is daarbij afzonderlijk vermeld, al mag men die ook wel tot de prijsgevoelige uitgaven rekenen.

- Aan de batenkant: inkomsten levend geld en weer: prijsgevoelige en prijsongevoelige inkomsten, rente en kerkblad.

Die indeling is zo gekozen omdat op deze categorieën, juist in meerjarenperspectief, bepaalde algemene bekend zijnde 'economische wetmatigheden' van toepassing zijn. Deze gegevens kunnen o.a. worden ontleend aan de Macro Economische Verkenning die jaarlijks medio september verschijnt.

Daarin zijn gegevens te vinden betreffende:

1. loonuitgaven: overheid (incl. incidenteel en incl. sociale lasten werkgevers);
2. prijsgevoelige uitgaven/inkomsten: consumentenprijsindex (CPI);
3. lange rente.

Informatie over kerngegevens voor Nederland en over de prognoses van het Centraal Planbureau zijn te vinden op de website van het Centraal Planbureau. Zie onder andere: www.cpb.nl/publicaties en dan onder MEV.

■ Basiscursus kerkrentmeester in Utrecht

Deze maand heeft het bestuur van de afdeling Utrecht samen met de PCTE op een drietal avonden (7, 14 en 21 september) een basiscursus kerkrentmeester gehouden. De cursus werd gegeven in de Vredeskerk te Soesterberg.

Nuttige studiedag voor kerkbladredacties

Rook Belder

VOF De Zalige Zalm uit Deventer is een organisatie die o.a. kerken helpt hun communicatie te verbeteren. Zij doet dat onder meer door de productie van kerkbladen van gemeenten en parochies via een digitaal systeem van vormgeving mogelijk te maken en het drukken van die bladen centraal te organiseren.

In de Opstandingskerk in Houten hield De Zalige Zalm op zaterdag 21 mei jl. haar jaarlijkse bijeenkomst met redacteuren van kerk- en parochiebladen, die van haar diensten gebruik maken. De bedoeling van deze bijeenkomst was contact te leggen met andere redacteuren en daarmee de eigen vaardigheden te vergroten, o.a. door mee te dingen naar de titel 'MagaZIN van het jaar'

Eigentijds kerkblad

KerkmagaZIN helpt kerkelijke gemeenten bij het maken van een eigen kerkblad. Met het handige opmaakstelsel dat 'De Zalige Zalm' biedt, gaan kerkbladredacties zelf aan de slag met de inhoud en de vormgeving van hun eigen, unieke blad. De inzet van een professioneel bureau voor de opmaak is niet meer nodig. KerkmagaZIN koopt het full colour drukwerk centraal in tegen het laagst mogelijke tarief. 'De Zalige Zalm' is enkele jaren geleden begonnen om voor rooms-katholieke parochies het parochieblad te maken. Sinds een paar jaar doet zij dat ook voor verschillende protestantse gemeenten en het aantal gemeenten, dat gebruik maakt van deze aantrekkelijke manier om voor relatief weinig geld een full color kerkblad uit te geven, breidt erg uit.

Het kerkblad van de toekomst is een full colour tijdschrift en lijkt in niets meer op de gekopieerde blaadjes van vroeger. KerkmagaZIN is ook

De Zalige Zalm bokaal

geschikt voor samenwerkende gemeenten die in een gemeenschappelijk kerkblad hun krachten bundelen. De ZIN van kerkmagaZIN is dat het een fris blad oplevert dat allerlei verbindingen legt: het verbindt niet alleen de redacteuren met elkaar door de online samenwerking, maar het verbindt ook geloofsverhalen binnen de eigen gemeente met elkaar. Ook met hen die nog maar een dun lijntje met de kerk hebben.

Kunst van het interviewen

Trouw-columnist, televisiemaker en Vaticaankenner Stijn Fens opende de bijeenkomst met een lezing over 'de kunst van het interviewen'. Hij wees daarbij op een aantal criteria waaraan een interview moet voldoen, namelijk dat:

- de inhoud over geloven moet gaan, waarbij tevoren een duidelijke invalshoek moet worden gekozen;
- het begin best stevig neergezet mag worden, aarzel niet om dingen uit te leggen en geef aan het slot een duidelijke samenvatting;
- wat de opmaak betreft, goede

koppen worden gebruikt met streamers en tussenkopjes en duidelijke foto's; en

- met het interview dicht bij de boodschap van de gemeente wordt gebleven, want op het moment dat u iets over uw kerk schrijft, bent u de kerk. Het kerkblad is het visitekaartje van uw kerk.

MagaZIN van het jaar

Vervolgens werd de uitslag bekend gemaakt van de selectie van het beste interview dat in het afgelopen jaar werd gepresenteerd. Hiervoor hadden zich 20 redacties gemeld: 12 van rooms-katholieke en 8 van protestantse signatuur. De criteria waar de jury op lette waren onder meer dat de inhoud van het verhaal met het geloof te maken heeft, of het verhaal naar binnen gekeerd is dan wel dat het een boodschap in de breedte is, de stijl en de vormgeving.

De jury bestond uit Stijn Fens, Hermie Keller (kerkbladkenner) en Marcel Holl (De Zalige Zalm). De redactie van kerkblad Mozaïek van de protestantse gemeente van Purmerend werd uitgeroepen tot magaZIN

Het winnende team van de protestantse gemeente Purmerend met Stijn Fens

van het jaar wegens het beste interview. Als tweede en derde eindigden de redactie van de parochiebladen van Zwolle en Utrecht, terwijl de protestantse gemeente van Velp een eervolle vermelding kreeg. De winnende redactie ontving De Zalige Zalmbokaal en mag een van haar edities binnenkort in een luxe variant uitbrengen.

Aan de slag

Hierna werden de ruim 60 lokale kerkbladredacteurs in de gelegenheid gesteld deel te nemen aan vier workshops.

Positie en rol van de redactie

Remco van Mulligen, historicus en journalist, leidde deze workshop. Heb je als redactie de vrijheid om ingezonden teksten in te korten of te wijzigen? Moet je alles plaatsen wat je binnenkrijgt? Schrijft de

redactie zelf ook artikelen? Wie bepaalt de toon en de koers van een kerkblad? Is er ruimte voor kritische geluiden en ingezonden brieven? Om duidelijkheid te scheppen over het karakter van het lokale kerkblad is het aan te bevelen om afspraken hierover in een redactiestatuut vast te leggen.

Interviewtraining

Kalien Blonden, redacteur en verslaggever bij de KRO, besprak in deze workshop hoe je ontdekt waarover je iemand kunt interviewen voor het kerkblad en welke voorbereiding dat vraagt. Van het uitnodigen/vragen van de gast tot het opstellen van een goede vragenlijst. Vervolgens bruikbare tips om het gesprek in de juiste koers te houden en tenslotte praktische adviezen om het interview uit te werken tot een boeiend verhaal. Een pakkende inleiding, wel of niet de

vragen uitschrijven en een goede opbouw van het verhaal, zijn van cruciale betekenis.

Een optimale lay-out

Leonie Koppel, die sinds 2013 freelance ontwerper is, stond stil bij de lay out van het blad. Ieder tijdschrift/magazine heeft een eigen sfeer, eigen lettertypes, een eigen kleurenschema en een eigen bladritme. In deze workshop vertelde hoe in een aantal stappen de opmaak van een blad is te verbeteren.

Een blad met een boodschap

Laetitia van der Lans, die met haar man Marcel Holl de drijvende kracht achter De Zalige Zalm is en woordvoerder was van bisschop De Korte, wijst er op dat het kerk- of parochieblad het visitekaartje van de parochie of gemeente kan zijn. De uitdaging is daarbij om het blad zo te maken dat het voor de gehele achterban leesbaar is. In deze workshop bekeek zij het kerkblad met een missionaire bril. Zij besprak met welke kleine of grotere aanpassingen het een aansprekend blad kan worden voor zowel de betrokken kerkleden/parochianen als voor mensen met wie minder kerkelijk contact is.

Tijdens de lunchpauze konden de bezoekers van de studiedag kennis nemen van elkaars gemeente- en parochiebladen, terwijl Leonie Koppel in veel bladen suggesties en opmerkingen had geplaatst om de lay out te verbeteren. Voor de kerkbladredacteurs, die uit alle delen van het land aanwezig waren, was het een welbestede dag.

 DEN HOED
aannemers

De ambachtelijke bouwver

Den Hoed Aannemers B.V.
Bergambacht 0182 - 351 225

Gespecialiseerd in **restauratie** en
onderhoud van uw **kerkgebouw**

Kijk voor referenties en meer info op www.denhoed.nl

■ RESTAURATIE ■ ONDERHOUD ■ NIEUWBOUW

Nieuws uit de provincies

Leen Moerland

Op woensdag 13 april 2016 hield de afdeling Zeeland haar jaarlijkse ledenvergadering in het Dorpshuis te 's-Gravenpolder. De voorzitter van de Zeeuwse afdeling, de heer L.M. Moerland, mocht 42 personen welkom heten. Een bijzonder woord van welkom richt hij tot de synodales, mev. ds. K. van den Broeke, die op deze avond een inleiding houdt, vertegenwoordigers van het hoofdbestuur van de VKB, de gemeenteadviseur kerkbeheer en de secretaris van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Zuid-Nederland. Hierna leest hij een Bijbelgedeelte uit Mattheus 28 waarna hij voorgaat in gebed.

Huishoudelijke zaken

Hierna worden de notulen van de vorige ledenvergadering, namelijk die van 1 mei 2015, goedgekeurd. Dat is ook het geval met de jaarverslagen van de secretaris over de jaren 2014 en 2015 en met de financiële verslagen van de penningmeester over deze jaren. De kascontrolecommissie heeft de stukken beoordeeld en heeft alles in orde bevonden, waarna de vergadering het bestuur décharge te verleent voor het gevoerde beleid. Voorts neemt de vergadering kennis van de begroting 2016 zoals die door het bestuur is vastgesteld.

Daarna volgt bestuursverkiezing. Aftredend en niet herkiesbaar is mevrouw Y.F. (Yvonne) Freeke-Broekhuizen. De voorzitter bedankt mevrouw Freeke voor het vele werk dat zij de afgelopen jaren voor de afdeling Zeeland heeft gedaan. Namens het bestuur overhandigt hij haar een boeket bloemen en wenst haar en haar man nog vele gezonde jaren toe in Terneuzen. Aftredend maar herkiesbaar is de penningmeester van de afdeling Zeeland, heer P. Clarisse, die bij acclamatie

wordt herkozen. Als nieuwe bestuursleden treden aan de heren P.B.J. Feijtel uit 's-Heer Arendskerke en ing. A. Spruit uit Nisse. De voorzitter hoopt met hen op een prettige samenwerking.

Tenslotte geeft de secretaris, van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Zuid-Nederland een uiteenzetting over het werk dat deze stichting in het belang van kerkelijke gemeenten verricht. Hij doet een beroep op de colleges van kerkrentmeesters om, wanneer zij te maken krijgen met renovatie of restauratie van kerkelijke gebouwen, toch vooral deze stichting in te schakelen. De secretaris merkt nog op dat de burgerlijke gemeente Borssele, als een van de weinige Zeeuwse gemeenten, zich bijzonder inzet bij eventuele restauraties en hulp bij verbouwing van kerkgebouwen.

Zorg voor de gemeenten

Na de pauze krijgt de preses van de generale synode van de Protestantse kerk in Nederland, mev. ds. K. van den Broeke, gelegenheid een inleiding te houden over de Nota Kerk 2025. Ds. Karin van den Broeke begint haar lezing met een korte terugblik op de vorming van de Protestantse Kerk in Nederland per 1 mei 2004. Men was voornemens om veel aandacht te geven aan het werk onder jongeren. Er zijn allerlei visienota's geschreven en de Kerk is er dankbaar voor dat wij, geroepen door God, dit werk mochten doen. Plaatselijke gemeenten hebben soms een wat andere indruk over het werk dat bovenplaatselijk wordt verricht. Totdat zij te maken krijgen met b.v. een gemeenteadviseur die hen in tal van zaken bijstaat en van informatie voorziet. Maar het moet niet zo zijn dat de gemeenten de kerk zien als een molensteen om hun nek. De landelijke kerk, die omziet naar haar gemeenten en hen ook daadwerkelijk ondersteunt, is

Synodales ds. Van den Broeke houdt haar inleiding over Kerk 2025

ook op landelijk niveau bezig, want zij geeft een waardevolle bijdrage aan onze samenleving.

Om dienstbaar te zijn aan de gemeenten stimuleren de gemeenteadvisoren verschillende groepen uit de kerk om met elkaar in gesprek te gaan. Daarbij moet het zichtbaar zijn dat de inhoud van het kerk-zijn voorop staat. De kerk getuigt in de wetenschap dat het geloof in God vastigheid geeft. Maar er zijn echter ook zorgen in de gemeenten, want:

- er is gebrek aan menskracht;
- daardoor ontbreekt het in veel gemeenten aan bestuurskracht; en
- als gevolg daarvan ontstaan er conflicten in de gemeenten.

Back to basics

Daarom adviseert de synodales om een traject in te gaan waarbij de valkuilen zichtbaar zijn, zodat het probleem in het vizier blijft. Daarbij moet de kern van het kerk-zijn altijd centraal blijven staan: 'Back to basics'. Want waar gaat het nu primair om in het kerk-zijn? Dat we samen komen en bij elkaar zijn rond Woord en Sacrament. Dat dit in veel gemeenten op een verschillende manier wordt beleefd, tekent onze pluriforme kerk.

Onze samenleving bestaat immers uit verschillende religies, dus leven wij in een plurale samenleving. Wij hechten aan een individuele keuze door, wat wel wordt genoemd, de netwerksamenleving. Dit wordt mede veroorzaakt door de digitale communicatie die we hebben, zoals mail, Facebook en WhatsApp. Dit wordt niet alleen door jongeren grootschalig toegepast, maar veel ouderen doen hier gretig aan mee. Door de globalisering, waarbij de grenzen vervagen, komen we meer en meer in aanraking met systemen hoe anderen hun geloof belijden. Wat daarbij erg belangrijk is, is hoe wij ons geloof doorgeven aan onze kinderen en als wij die niet voorhouden wat geloven betekent, kan het zo maar zijn dat we hun geen geloof doorgeven.

Zoals al gezegd: wij leven in een netwerksamenleving. Vroeger werd een dorp begrensd door de kerk, of dat nu een Bondsgemeente of een Evangelische gemeente was, het was begrensd en er was weinig diversiteit. Doordat jongeren gingen verhuizen, werd hun gezichtsveld breder en hechten zij minder aan de structuren zoals ouderen die decennia lang hebben gehad. De traditie, dat je gewend bent om de Bijbelverhalen door te vertellen aan de volgende generatie, is daardoor dikwijls vervallen.

Waarom deze nieuwe plannen?

Als er zulke nieuwe plannen worden gemaakt dan moet men alles opnieuw inrichten. Dat hoort bij elkaar want je bent daar samen kerk waar je als plaatselijke gemeente samenkomt rond het Woord als deel van een groter geheel. In de oude en huidige situatie zijn er 74 classes. Het leiden van zo'n classis door het Breed Moderamen vraagt behoorlijk veel bestuurlijke verantwoordelijkheid. In veel gevallen is die nog wel aanwezig maar er zijn ook classes bekend waar dit niet meer aanwezig is. Daardoor verdwijnt de belangstelling om in het classicale verband te vergaderen en om te zien naar elkaar.

In de nieuwe situatie zal, indien de Generale Synode hiermee instemt,

Afdelingsvoorzitter L.M. Moerland spreekt de vergadering toe nadat hij mevr. Freeke (rechts) bloemen heeft uitgereikt

nog sprake zijn van 11 regio's waarbij de ontmoeting met elkaar in een andere vorm moet gaan plaatsvinden. Voordelen van deze regio indeling zijn dat als je bovenplaatselijke organen, zoals het RCBB laat samenvallen met de regio indeling, je sneller kunt handelen. Datzelfde geldt voor de visitatie, die heeft straks nog twee taken, de reguliere visitatie en de bijzondere visitatie. De regio indeling komt na de aanvaarding door de Generale Synode weer terug naar de huidige classes zodat die hierover hun mening kunnen geven. Want niet elke gemeente krijgt straks in de regio indeling nog een vertegenwoordiger die haar belangen daar behartigt, de regio vertegenwoordigers zorgen ook voor die gemeenten die niet vertegenwoordigd zijn in de regio vergaderingen.

Nu is er een kerk waarbij alle gemeenten vertegenwoordigd zijn in de classicale vergadering maar dat is straks niet meer het geval. Ook de gemeenteadviseurs komen grotendeels te vervallen en de RACV in de huidige vorm gaat verdwijnen na het transitie jaar 2017. Een landelijk dekkend netwerk van gemeenteadviseurs is te duur en in de huidige vorm overgeorganiseerd. Daarvoor zijn wel kerkordewijzigingen nodig, want dat voorkomt onduidelijkheid, zeker als alles eenvoudiger wordt ingericht. Het advies is om meer

bevoegdheden neer te leggen in de plaatselijke regeling van een gemeente. Dat geeft maatwerk. Men kan in een plaatselijke regeling de werkwijze omschrijven die bij die gemeente past. De Dienstenorganisatie zal hiervoor formats ter beschikking stellen.

In de nieuwe regelgeving zal een kerkenraad uit minimaal zeven personen moeten bestaan en een kleine gemeente uit minimaal vier personen. De kracht komt te liggen daar waar die thuis hoort, namelijk de plaatselijke gemeente. Deze plaatselijke gemeente krijgt daardoor meer vrijheid van handelen, er zal minder bestuursdruk zijn en er wordt door o.a. het RCBB goed meegekeken en geadviseerd in werkzaamheden die moeten gebeuren. Van de verschillende gemeenten wordt ook meer solidariteit gevraagd voor elkaar. Door het bijna geheel wegvallen van de gemeenteadviseurs zal een beroep gedaan kunnen worden op de regio voorzitter die verschillende flankerende instanties, zoals de VKB en het KKA/KKG, kan koppelen ter ondersteuning van de gemeenten.

Mobiliteit predikanten

De mobiliteit van de predikanten zal ook tijdens de vergadering van de Generale Synode worden besproken. Hoe de mening van de synode zal zijn, is moeilijk te voorspellen. ▶

Kalender voor kerkrentmeesters

Voor de colleges van kerkrentmeesters is het van belang in de komende maanden o.m. aan de volgende zaken aandacht te besteden.

September:

- Voorgescreven overleg (ord. 11-6-1) met het college van diakenen, de kerkenraad en andere daarvoor in aanmerking komende organen over de op basis van het beleidsplan op te stellen begroting en de invulling van het collecterooster.
- Betaling Maandnota.
- Bespreking aanpak Actie Kerkbalans 2017 (Voor doelgroepenbeleid voeren: zie modelbrieven op de website www.kerkbalans.nl)
- Voorbereiding stookseizoen (ketelinstallatie van de centrale verwarming controleren, e.d.).
- Publicatie in het kerkblad over de stand van zaken van de actie Kerkbalans 2016.
- Vaststelling van het gemeentelijk beleidsplan.

Oktober:

- Bestelling van foldermateriaal e.d. voor de Actie Kerkbalans 2017 bij de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer.
- Betaling Maandnota.
- Indienen vóór 1 november van de ontwerpbegroting 2017 bij de kerkenraad.
- Herziening van de pachtprizen (aanpassen eens per drie jaar).

ten waarbij, indien dat nodig is, ook de hulp van flankerende organisaties van de kerk zal worden ingeroepen.

De voorzitter van de afdeling Zeeland, Leen Moerland, bedankt de synodepreses hartelijk voor haar inleiding en overhandigt haar een boeket bloemen. Hij sluit af door te stellen dat de komende synodevergadering van 21 en 22 april 2016 door veel gemeenten en betrokkenen zal worden gevolgd. Na het uitspreken van een dankgebed door ds. Van den Broeke, sluit hij deze ledenvergadering.

■ Kerk Bergum ook multifunctioneel centrum

Vier maanden is er aan gewerkt om het voormalige gereformeerd kerkgebouw De Ikker in Bergum tot een multifunctioneel centrum te maken, zo meldt het Friesch Dagblad van 27 mei 2016. Alle houten wanden en deuren zijn verwijderd en vervangen door glas en een glazen schuifpui scheidt de kerkzaal nu van de hal, waardoor de ruimte groter gemaakt kan worden wanneer nodig. Het gebouw kan nog steeds plaats bieden aan 550 bezoekers.

De mogelijkheden om het gebouw te exploiteren moesten groter worden, vertelt Rommie van der Heide, secretaris van het college van kerkrentmeesters. Naast kerkdiensten moeten er ook vergaderingen kunnen plaatsvinden, studiedagen, exposities en concerten. Daartoe is een professionele geluidsinstallatie ingebouwd en beschikt de zaal nu over een groot scherm waarop beamerbeelden geprojecteerd kunnen worden.

De avondmaalstafel, het doopvont, het preekgestoelte – allemaal nieuw – kunnen gemakkelijk verwijderd worden, waardoor de ruimte snel geschikt gemaakt kan worden voor andere doeleinden. De totale kosten van gebouw De Ikker, dat op 27 mei jl. weer in gebruik genomen is, bedragen zo'n € 350.000.

Moeten we onze cultuur van ongedwongen mobiliteit zo serieus zien? Ja, want er zijn nu talrijke voorbeelden waarbij de beide partijen op elkaar zijn uitgekeken en waar het zowel voor de gemeente als voor de predikant een opluchting betekent om in een nieuwe situatie verder te gaan. Er zijn twee scenario's: of de ambtstermijn wordt voor iedereen verkort naar maximaal 12 jaar waarna men genoodzaakt wordt te stoppen. Dit geeft consequenties voor de nazorg. Het andere scenario is om na 8 jaar nog door te gaan tenzij de kerkenraad en de predikant deze termijn willen verlenen met nog eens 4 jaar en daarbij jaarlijks een evaluatiegesprek voeren om de huidige situatie te bespreken.

Bij de Dienstenorganisatie is bekend dat 60 procent van de gemeenten een exploitatietekort heeft. Dit betekent dat de gemeenten geen zwaardere druk kan worden opgelegd door een verhoging van het quotum om het bovenplaatselijke werk in zijn huidige vorm te finan-

cieren. Dan blijft er als enige optie over om de organisatie van de kerk mee te laten krimpen met de krimpende kerk. Ik hoop u als vertegenwoordigers van de colleges van kerkrentmeesters niet te vertellen wat het jaarlijks kost aan moeite om met de krimp van de kerk en de dikwijls daarmee gepaard gaande vermindering van inkomsten de begroting voor het komende jaar sluitend te krijgen. Bij de Dienstenorganisatie is het niet anders, aldus synodepreses mev. ds. Karin van den Broeke.

Tijdens de rondvraag werd o.a. de vraag gesteld hoe het komt dat LRP nog steeds niet goed werkt. Deze stelling werd niet door ieder gedeeld want bij veel gemeenten werkt alles wel naar behoren. Een andere vraag was waarom ds. Van den Broeke nog spreekt over het snoeien op de gemeenteadvisers, terwijl al bekend is dat alle gemeenteadvisers hun ontslag krijgen. Ds. Van den Broeke geeft aan dat het RCBB advies geeft aan de gemeen-

Vorbereidingen voor Kerkbalans 2017

Medio september 2016 hebben alle colleges van kerkrentmeesters de informatie voor de Actie Kerkbalans 2017 toegezonden gekregen. Dit keer niet in een enveloppe maar in een opvallende rode doos, een "inspiratiebox".

De Raad voor de Plaatselijke Geldwerving (RPG) hoopt dat de gemeenten daardoor nog meer aandacht aan de inhoud ervan gaat besteden, en daardoor anders en vooral (nog) meer belangstelling voor de actie bij hun gemeenteleden gaan wekken. Wie de box niet heeft ontvangen kan dat melden bij het VKB-bureau, 078-6393666 of info@kerkrentmeester.nl. In het vorige nummer van Kerkbeheer bent u uitgebreid geïnformeerd over de actie Kerkbalans 2017. Dit artikel belicht een aantal aangekondigde activiteiten.

Regiobijeenkomsten VKB

Bij alle regiobijeenkomsten van de VKB dit najaar zullen één of meerdere vertegenwoordigers van de RPG een inleiding over de Actie Kerkbalans 2017 geven. Ga erheen! U leert vast nieuwe dingen, en de RPG-vertegenwoordigers beantwoorden graag uw vragen.

Inluiden van de Actie Kerkbalans

Hoewel Kerkbalans een geldwervingsactie van iedere afzonderlijke gemeente is, werkt landelijke publiciteit in het voordeel van extra bekendheid van, aandacht voor en betrokkenheid bij de actie, juist voor de mensen die je niet zo vaak in de kerk ziet.

Het inluiden werd vorig jaar voor het eerst georganiseerd en in tientallen gemeenten werden op de zaterdag voor de start van de actie om 12.00 uur in alle kerken de klokken geluid. Er werd door verschillende landelijke en regionale media aandacht aan besteed, vaak omdat bij het inluiden een bekende Nederlander aanwezig was, die uitlegde wat Kerkbalans of kerk zijn voor hem/haar betekent. We hopen dat dit jaar nog veel meer kerken mee gaan doen; nu al is er een twintigtal aanmeldingen voor. De gemeenten die zich aanmelden op www.kerkbalans.nl krijgen vanuit een professioneel evenementen organisatiebureau alle ondersteuning om van het inluidmoment een spraakmakende gebeurtenis te maken. Elders in dit nummer vindt u gedetailleerde informatie over de inluidactie.

Zelf maken van actiemateriaal

Het liefst ziet de RPG dat gemeenten zelf aan de slag gaan om folders en promotiemateriaal te maken (ook dit jaar is er weer de folderwedstrijd met prijzen van € 2.500, € 1.000 en € 500). Nu zijn op de website meer mogelijkheden dan ooit om dat met de juiste middelen te gaan doen. Zelf grafisch werk uitvoeren is nooit gemakkelijk, maar de online "tools" die op de website beschikbaar zijn, worden wel ieder jaar gebruikersvriendelijker. Maak niet alleen uw eigen folder, maar ook uw eigen poster! Voeg aan de landelijke campagne-elementen uw eigen beeldmateriaal en teksten toe. In de webshop van de site www.kerkbalans.nl vindt u de zelfgemaakte poster als nieuw product.

Aandacht voor het milieu: de plastic tasjes

Misschien een detail maar toch: ze zijn heel handig voor de Kerkbalans vrijwilligers om er hun looplijsten, Kerkbalans enveloppen, niet-thuiskaarten, pen en antwoordenvolp-pen (allemaal bestelbaar in de webshop) in te bewaren. En door hun opvallende opdruk vragen ze ook aandacht voor Kerkbalans. Maar ze zijn niet erg milieuvriendelijk. Vandaar dat vanaf dit jaar bio-afbreekbare tasjes leverbaar worden, die nooit deel kunnen worden van de "plastic soup" in de oceanen.

Meer weten over de Actie Kerkbalans 2017? Kom naar de regiobijeenkomsten, of bezoek de website www.kerkbalans.nl.

Kerkbalans 2017

De Actie Kerkbalans 2017 zal worden gehouden van 21 januari t/m 5 februari 2017 met als thema: **Mijn kerk verbindt**. In het volgende nummer wordt uitgebreid aandacht besteed aan het materiaal en de manier waarop u, in samenwerking met andere omliggende gemeenten, de actie tot een groter succes kunt maken.

Met Kerkbalans het jaar rond

De Actie Kerkbalans voor het volgende jaar staat weer voor de deur. De modelfolders voor Kerkbalans 2017 zijn aan de colleges van kerkrentmeesters toegezonden. Dat betekent voor de kerkrentmeesters werk aan de winkel in verband met de voorbereidingen voor de Actie Kerkbalans 2017. Om het hen wat gemakkelijker te maken, wordt elke maand in deze rubriek aan actiepunten voor Kerkbalans aandacht besteed.

September

Nazorg

Van belang is dat de notities van de Kerkbalanslopers op de looplijsten verwerkt zijn. Hiermee worden bedoeld opmerkingen als "we zien nooit iemand van de kerk", of "we geven niet omdat de kerk ons ooit verkeerd behandeld heeft" en dat soort opmerkingen. Vaak zijn het opmerkingen van pastorale aard, zodat er een predikant en/of ouderling op af moet om bepaalde misverstanden te bespreken. Voordat met de actie voor het komende jaar begonnen wordt, is het noodzakelijk dat de bij de vorige actie gemaakte opmerkingen zijn behandeld, want er is niets erger dan wanneer Kerkbalanslopers in januari bij gemeenteleden langskomen en van hen te horen krijgen dat er niets met hun opmerking is gebeurd, omdat zij nog altijd niemand van de kerk hebben gezien.

Begrotingsoverleg

Een van de eerste werkzaamheden na de zomervakantie voor het college van kerkrentmeesters is de voorbereiding voor de begroting van het komende jaar. Dat gebeurt op basis van het beleidsplan dat door de kerkenraad is vastgesteld en dat voor de komende jaren richtsnoer is voor de te varen koers.

Bij dit beleidsplan behoort een meerjarenbegroting die de vertaalslag is van de gestelde beleidsdoelen. Belangrijk is om deze cijfers jaarlijks bij te stellen op basis van de feiten van het afgelopen jaar. Ook is het van belang om de eigen situatie (verloop ledental, aantal bijdragers, gemiddelde opbrengst per bijdrager e.d.) eens te vergelijken met die van omliggende gemeenten. Afwijkingen in negatieve zin kunnen soms positief op het geefgedrag van gemeenteleden uitwerken.

De financiële kant van het beleidsplan is het resultaat van de begroting van het diaconale werk en die van het niet-diaconale werk. Hierbij is de medewerking van het college van kerkrentmeesters van groot belang. Daarom schrijft de kerkorde dan ook voor dat, voordat de begroting in de kerkenraad aan de orde komt, het college van kerkrentmeesters met het college van diakenen en andere plaatselijke commissies (b.v. een zendings- of een ZWO-commissie) overleg pleegt om op basis van het beleidsplan de begroting voor het nieuwe jaar op te stellen. Dan wordt ook overleg gepleegd over het collecterooster voor het nieuwe jaar.

Belangrijk is dit overleg zo rond september te doen plaatsvinden, waarna het college van kerkrentmeesters en het college van diakenen ieder hun eigen begroting en het collecterooster opstellen en dat vóór 1 november a.s. ter vaststelling indienen bij de kerkenraad.

■ Innovatie: eenvoudiger doneren met de pinzuil

In SKG-Nieuws van zomer 2016 meldt de Stichting Kerkelijk Geldbeheer (SKG) dat het betalingsverkeer voortdurend in beweging is. SKG volgt de ontwikkelingen nauwlettend, waardoor zij in staat is kerkelijke gemeenten steeds nieuwe diensten aan te bieden. Zo heeft SKG onlangs in samenwerking met het bedrijf Pintip uit Nieuwleusen de pinzuil ontwikkeld. Met deze zuil kunnen bezoekers op eenvoudige wijze geld doneren. Onlangs is er een pilot met de pinzuil gestart in de Sint-Janskerk te Gouda.

De pinzuil is opgebouwd uit een touchscreen, een pinautomaat en een beeldscherm. Op het touchscreen staan twee doelen vermeld, waarvoor een donatie kan worden gedaan. Deze doelen kan men zelf bepalen, zoals het onderhoud van het kerkgebouw of een diaconaal doel. Daarbij staan ook de mogelijke bedragen waaruit de donateur kan kiezen. Via de pinautomaat kan de gift met pinpas óf contactloos betalen direct worden gedoneerd. Op het beeldscherm boven de zuil kan een doorlopende presentatie over de twee doelen worden getoond.

Er zijn diverse toepassingsmogelijkheden. In de monumentale Sint-Janskerk, waar ook veel toeristen uit binnen- en buitenland een bezoek brengen aan de mooie gebrandschilderde ramen, kunnen bezoekers onder andere een bijdrage geven voor het onderhoud van het kerkgebouw. Uniek aan de pinzuil is dat de donateur kan kiezen uit meerdere doelen én zelf de hoogte van de donatie kan bepalen. In de volgende editie van SKG-Nieuws vertellen Jan Zuurmond en Johan Radder van de Hervormde gemeente Gouda over hun ervaringen met de pinzuil. De herfsteditie van het blad is volledig gewijd aan het thema innovatie, waarvan de pinzuil een voorbeeld is.

Samen Kerkbalans 2017 inluiden

Vorbereiding Kerkbalans 2017

Net als bij de start van Kerkbalans 2016, zal de actie Kerkbalans 2017 met kerkklokken worden ingeluid. Gemikt wordt deze keer op tenminste 100 plekken in het hele land. Belangrijk is op zoek te gaan naar een geschikte klokkenluider (m/v) met het goede verhaal over de waarde van het kerkenwerk. Denk daarbij om de communicatie, ook naar de plaatselijke krant

Rook Belder

1. Positieve start Kerkbalans 2016

De Actie Kerkbalans 2016 werd dit jaar letterlijk ingeluid. Op enkele plaatsen in ons land werd een bekende of wat minder bekende Nederlander gevraagd de actie in te luiden. Daarbij kon hij of zij aangeven waarom het belangrijk is dat er in het dorp of de stad een kerkelijke gemeente actief is. Een kerk die midden in het maatschappelijk leven staat en daarin volledig participeert. Op deze wijze is de actie Kerkbalans 2016 van start gegaan en zijn vele duizenden Kerkbalanslopers hun wijk ingegaan om de brief of folder voor de jaarlijkse vrijwillige bijdrage bij de gemeenteleden te bezorgen. Het is mooi meegenomen wanneer ook landelijke bladen over Kerkbalans publiceren, maar omdat het zwaartepunt van Kerkbalans in de plaatselijke gemeente ligt, zal een regionale redactie eerder geneigd zijn iets te publiceren over het kerkelijk leven en het belang daarvan voor de samenleving.

Door de aandacht voor Kerkbalans 2016 met name door regionale nieuwsmedia en gelet op de vele positieve reacties van kerkrentmeesters, heeft de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving (die vanuit de Interkerkelijke Commissie Geldwerving (ICG) jaarlijks de Actie Kerkbalans coördineert) besloten de Actie Kerkbalans 2017 ook te starten met een inluidmoment.

2. Interkerkelijk aanpakken

Er wordt naar gestreefd om in tenminste 100 plaatsen in ons land

KERK **BALANS.nl**
2017

weer zo'n inluidmoment te organiseren. Colleges van kerkrentmeesters, kerk- en parochiebesturen, zullen dat zelf moeten doen. Gedacht wordt aan minimaal circa 5 gemeenten per inluidplaats, maar dat aantal kan ook 10 of zelfs meer dorpen of gemeenten zijn. Dat is

o.m. afhankelijk van de ligging, de samenstelling van kerkelijke gemeenten e.d. Om het voor de regionale pers zo interessant mogelijk te maken, is het noodzakelijk om zo'n inluidmoment zo breed mogelijk op te zetten. Dus zoveel mogelijk samenwerken met

parochiebesturen of andere kerkgenootschappen die niet onder de Protestantse Kerk in Nederland vallen, maar wel een jaarlijkse geldwervingsactie houden. Met het inluiden moeten twee doelen worden bereikt: primair de belangstelling wekken bij de regionale media ter ondersteuning van de Kerkbalanslopers, en daardoor de gemeenteleden interesseren die benaderd worden voor de Kerkbalansbijdrage.

3. De juiste persoon en de juiste toon

Belangrijk is uit te zien naar de juiste man of vrouw die in de regio enige bekendheid heeft en 'goed ligt'. Dat kan een politicus zijn, een ondernemer, een docent of een predikant of pastoor. Deze persoon zal in zijn/haar toespraak, die niet langer dan 15 minuten moet duren, aangeven waarom hij of zij vindt dat de kerk voor onze gemeenten belangrijk is. In deze toespraak wordt aangegeven het belang van de kerk als:

- plek voor zingeving. De plek waar je samen met anderen, met de Bijbel als leidraad, zoekt naar de zin van het leven en naar antwoorden op diverse praktische vragen;
- schuilplaats waar mensen worden gezien en waar zij aandacht krijgen van anderen;
- de plaats om te rouwen en te trouwen, waar je afscheid neemt van een dierbare en waar mensen samen een levensverbintenis aangaan; en
- cultureel object. Het kerkgebouw, wel of niet monumentaal, dat voor ieder dorp het beeld bepaalt. Maar ook het gebouw, dat behalve voor de wekelijkse eredienst, gebruikt kan worden voor diverse culturele activiteiten (concerten, lezingen, tentoonstellingen, trouwlocatie, e.d.).

Dit zijn enkele onderwerpen die in zo'n toespraak genoemd kunnen worden, maar het is uiteraard de bedoeling dat iedere regio zijn eigen accenten legt en dat de boodschap herkenbaar moet zijn voor de gemeenten en parochies die aan dit inluidmoment meedoen.

4. Hoe aan te pakken

Het meest praktische is om vanuit

Kerken in Kerkenwaard gaan voor Kerkbalans 2017

De komende weken zullen de kerkelijke gemeenten en parochies uit Kerkenwaard hun gemeenteleden en parochianen benaderen voor een financiële bijdrage voor het kerkenwerk in 2017. Dat gebeurt door middel van de actie Kerkbalans die dit jaar onder het thema "Mijn Kerk verbindt" wordt gehouden. De Actie Kerkbalans wordt voor de deelnemende gemeenten en parochies ingeluid op zaterdag 21 januari a.s. waar wethouder Pietersen van de Gemeente Kerkenwaard in het kerkelijk centrum van Kerkhuizen een toelichting zal geven op de rol die kerken in de samenleving van Kerkenwaard vervullen.

De burgerlijke Gemeente Kerkenwaard, die bijna 80.000 inwoners telt, omvat zo'n 25 kerkelijke gemeenten en parochies met totaal circa 25.000 leden. In deze gemeenten, die over 30 kerkgebouwen met kerkelijke centra beschikken, zijn 22 predikanten en 3 kerkelijk werkers werkzaam. De totale uitgaven in deze kerkelijke gemeenten voor het salaris van predikanten, pastors, kerkelijk werkers, organisten, beheerders, e.d., maar ook voor het onderhoud van de gebouwen bedragen € 2 miljoen per jaar. De inkomsten bestaan voor ongeveer 30 procent uit verhuur van gebouwen, inkomsten uit beleggingen en collecten, terwijl 70 pct. ofwel bijna € 1,5 miljoen uit bijdragen van de gemeenteleden en parochianen door middel van de actie Kerkbalans afkomstig is.

Kerken zijn in Kerkenwaard o.m. zichtbaar bij de volgende activiteiten:

- werkzaamheden voor de Voedselbank, waarop helaas nog veel mensen zijn aangewezen;
- hulp aan asielzoekers;
- het bezoeken van eenzamen;
- zieken- en bejaardenzorg;
- hulp bij drugsverslaafden;
- hulp aan daklozen.

Verder zijn diverse gemeenteleden en parochianen actief bij het werk van het hospice in Kerkenwaard, de Nacht van de Vluchteling,enz.

Om het kerkenwerk en deze activiteiten, die vanuit de kerken worden georganiseerd of waarin zij een actieve rol vervullen, ook in 2017 te kunnen realiseren, wordt de Actie Kerkbalans gehouden. Gemeenteleden, parochianen en andere geïnteresseerden wordt gevraagd hiervoor een financiële bijdrage te geven. Hiervoor gaan in de komende weken zo'n

het grondvlak zoiets te organiseren. Een denkbeeldig voorbeeld. Een kerkrentmeester van gemeente A neemt contact op met zijn collega in gemeente B en stelt voor om in de regio Kerkenwaard, een gebied dat 12 dorpen omvat, een inluidmoment te organiseren. Zij benaderen daarvoor hun collega's in die protestantse gemeenten en penningmeesters van parochie- of kerkbesturen van parochies of kerkelijke gemeenten die jaarlijks van hun leden een financiële bijdrage vragen en vragen hen hieraan mee te doen.

Vervolgens wordt iemand vanuit Kerkenwaard, die enige bekendheid geniet, gevraagd of hij of zij Kerkbalans 2017 wil inluiden. Tevoren

wordt met deze persoon besproken welke elementen hij of zij in de toespraak moet noemen (zie hiervoor). Het is ook denkbaar dat de regio Kerkenwaard een journalist benadert, die de toespraak uitwerkt en dat deze vervolgens aan de inleider wordt overhandigd.

Voor het bijwonen van het inluidmoment nodigen de colleges van kerkrentmeesters en parochie- en kerkbesturen de Kerkbalanslopers uit. Vanzelfsprekend wordt ook de regionale pers uitgenodigd. Tevoren wordt een persbericht opgesteld (zie hierna) dat aan de redacties van regionale bladen en eventuele regionale omroepen wordt aangeboden, met het verzoek hieraan in hun

800 vrijwilligers op stap om gemeenteleden en parochianen de brief of de folder te bezorgen, waarin om een financiële bijdrage wordt gevraagd. Een week later gaan zij het antwoord op de actie Kerkbalans 2017 weer ophalen. Het verzoek is de enveloppe gereed te leggen, zodat deze vrijwilligers niet tevergeefs behoeven langs te komen.

Publieke betekenis van de kerken

Uit allerlei onderzoeken blijkt dat, hoewel de kerken in ledental afnemen, religie voor een substantiële groep buitenkerkelijken een bron van zingeving en gemeenschap is. Slechts weinigen kunnen zich een samenleving voorstellen zonder dat daarin kerken vertegenwoordigd zijn. Religie blijkt een belangrijke bron voor de samenleving te zijn.

Volgens buitenkerkelijken wordt de publieke betekenis van de kerken bij de volgende onderwerpen als volgt gewaardeerd:

- voor behoud van waarden en normen	:	62 pct.;
- bij rampen, zoals de MH17 in 2014	:	58 pct.;
- bij herdenkingen	:	56 pct.;
- bij opvoeding van kinderen	:	50 pct.; en
- voor kennis om goed samen te leven	:	47 pct.

Verder is uit een in 2011 gehouden onderzoek over de maatschappelijke waarde die protestantse en katholieke gemeenschappen jaarlijks 'produceren', gebleken dat de kerken een groot deel van hun capaciteit toevoegen aan een belangrijk deel van de samenleving dat niet tot de kerkleden behoort.

Totaal gaat het dan om zo'n € 400 miljoen op jaarbasis:

- pastorale zorg en diaconie	:	€ 245 miljoen
- overige sociale activiteiten	:	€ 80 miljoen
- culturele activiteiten	:	€ 45 miljoen en
- onderhoud rijksmonumentale gebouwen	:	€ 30 miljoen.

Voor alle duidelijkheid: dit is de gekapitaliseerde waarde van de activiteiten die door betaalde functionarissen dan wel vrijwilligers van de circa 1.000 Rooms-Katholieke parochies en 1.750 gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland voor de Nederlandse samenleving wordt verricht. Kerken zijn actief op wisselende momenten, tijdens de scharnierpunten van het leven, en in verschillende gedaantes met telkens andere deelnemers of publiek: voedselbanken, cursussen rouwverwerking of morele oproepen, de succesvolle opvoering van de 'Passion', Kerstfeest Op De Dam, e.d.

6. Artikel voor regionale krant

Belangrijk is dat in de regionale krant goed tot uiting wordt gebracht de belangrijke rol die de kerken in Kerkenwaard met name voor de samenleving in Kerkenwaard vervullen. Het verdient daarom aanbeveling om de tekst van dit artikel tevoren door iemand met journalistieke ervaring te laten lezen. Dat artikel, dat een pagina in beslag kan nemen en waarvoor wellicht ook sponsors kunnen worden benaderd om de daarmee verbonden kosten voor hun rekening te nemen, kan er uitzien zoals op de pagina hiernaast in kader is vermeld.

Tot zover een model tekst die geschikt is om in een regionale krant af te drukken. Er zullen zeker kerkrentmeesters zijn die iets bijzonders te melden hebben dat ook geschikt is om in dit artikel op te nemen.

7. Nadere informatie

De afdelingsbesturen van de VKB zullen in de komende maanden tijdens hun regiobijeenkomsten kerkrentmeesters oproepen om het initiatief te nemen om op kleine schaal in de regio zo'n inluiddmoment te organiseren.

Kerkrentmeesters die, na deze uiteenzetting, nog nadere informatie over de organisatie van dit inluiddmoment wensen, kunnen contact opnemen met drs. Bert van Rijssen van de VKB, tel 078 – 63 93 667.

eerstvolgende editie of uitzending aandacht te besteden. Daarnaast is het belangrijk om een woordvoerder aan te stellen die namens de gezamenlijke kerkelijke gemeenten en parochies uit Kerkenwaard de pers te woord kan staan.

5. Tijdschema

De kerkelijke gemeenten uit Kerkenwaard hebben besloten om het inluiddmoment te houden op zaterdag 21 januari 2017 in het kerkelijk centrum van Kerkenhuizen. Het tijdschema is als volgt:

- 11.30–12.00 uur: Ontvangst genodigden met koffie/thee.
- 12.00–12.05 uur: Opening door een kerkrentmeester, een lid van een parochie- of kerkbe-

stuur of door de woordvoerder die namens de deelnemende kerken en parochies is aangesteld.

- 12.05 – tot maximaal 12.20 uur: Inleiding over het belang van de kerken in onze regio door de persoon die door de deelnemende kerken en parochies is benaderd.
- 12.20 uur: Luiden van de klok.
- 12.25 uur: Sluiting door een lid van de deelnemende kerken/parochies, met de aankondiging dat men voor nadere informatie over het kerkelijk leven in Kerkenwaard contact kan opnemen met de woordvoerder of met de heer of mevrouw Janssen.

Tips voor goed materiaal Kerkbalans 2017

Kees van den Berg

De Interkerkelijk Commissie Geldwerving (ICG) heeft vorig jaar de folderwedstrijd Kerkbalans georganiseerd. Er zijn ruim 100 inzendingen ontvangen met de Marcuskerk in Utrecht als winnaar. Er is sprake van een enorme diversiteit en ook spat de passie, waarmee de folders zijn gemaakt, ervan af. Naar aanleiding van die wedstrijd is het goed om te benadrukken hoe belangrijk het is verantwoord materiaal te hebben om met Kerkbalans de geldvraag neer te leggen bij de leden van uw gemeente. Het is aan te raden de tijd te nemen voor het maken van materiaal en een beroep te doen op mensen in uw gemeenten die feeling hebben met communicatie. Vandaar het advies om de voorbereiding voor de campagne in 2017 nu al ter hand te nemen

Waarom voldoet een goede folder

Lokale herkenbaarheid:

1. Schrijf over inspirerende activiteiten die geld kosten en niet over tekorten.
2. Volsta met een eenvoudig financieel diagram.
3. Gebruik minder tekst en meer afbeeldingen met vooral mensen.
4. Gebruik testimonials, uitspraken met foto's van mensen die bij het onderwerp betrokken zijn.
5. Werk met korte citaten die aandacht trekken.
6. Gebruik korte en wervende zinnen die oproepen tot actie.
7. Beperk de tekst tot bij voorkeur één, maximaal twee A4.

De folder is één. Even belangrijk is een goede wervende brief.

Tips voor een wervende brief

Een brief bepaalt in één oogopslag hoe de geefvraag overkomt. Een verkeerde te naamstelling bijvoor-

beeld is al funest. Ga je zelf maar na.

1. Vermeld bovenaan de brief de volledige gegevens van de afzender.
2. Zorg voor een persoonlijk adressering.
3. Vermeld bovenaan de brief het onderwerp.
4. Zorg voor een zo gepersonaliseerd mogelijke aanhef.
5. Onderstreep hetgeen belangrijk is.
6. Zorg voor een persoonlijke ondertekening.
7. Gebruik een PS om het hoofdargument nog eens te benadrukken.
8. Houd de brief kort.
9. De opbouw van een ideale brief is:
 - Trek de aandacht met een positieve eerste zin.
 - Formuleer de vraag en maak die concreet.
 - Vraag een zo concreet mogelijk bedrag of verhoging.
 - Geef aan wat de lezer moet doen en maak dat zo gemakkelijk mogelijk.
10. Maak bij voorkeur verschillende varianten van de brief voor diverse doelgroepen.

Suggestie

Benader leden die al 3 jaar niet geven voor Kerkbalans niet meer. Dat voorkomt teleurstelling en frustratie. Kies een ander moment om hen te informeren over uw kerk.

Doelgroepen:

- A. Niet-gevers krijgen een brief met een verzoek om een kleine maandelijkse bijdrage.
- B. Gevers krijgen, afhankelijk van hun vorige bijdrage voor Kerkbalans, een brief met een verzoek om hun bijdrage te verhogen. Maak dat concreet. Vraag aan leden die tussen de € 150,00 tot € 600,00 per jaar geven hun bijdrage met b.v. € 25,00 per jaar te verhogen.
- C. 'Nieuwe leden' benaderen die nog niet eerder een verzoek voor actie Kerkbalans ontvingen.

Tenslotte

We spreken uit ervaring: bovenstaande tips werken. Voor meer tips en voorbeeldteksten zie de website www.kerkbalans.nl. Succes!

De heer Van den Berg is lid van het Campagneteam Kerkbalans

De Interkerkelijke Commissie Geldwerving (ICG) is de "eigenaar" van de actie Kerkbalans. In deze commissie zitten vertegenwoordigers van de Rooms-Katholieke Kerk, Oud Katholieke Kerk en de Protestantse Kerk in Nederland. De Protestantse Kerk in Nederland is via de ICG vertegenwoordigd door de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving. De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer (VKB) verzorgt de website Kerkbalans en het ondersteuningsmateriaal.

Het Campagneteam Kerkbalans is het uitvoerend comité van de ICG waarin medewerkers zitten van de Rooms Katholieke Kerk, de Protestantse Kerk in Nederland en de VKB.

Nieuws uit de provincies

Rook Belder

Op 25 april 2016 hield de afdeling Groningen haar voorjaarsvergadering in het "Gorechthuis" aan de Hortuslaan 1 in Haren. De voorzitter, de heer J. Kooi, heette een 60-tal aanwezigen welkom, waarna hij een passage voorlas uit 2 Corinthe 8, het geefgedrag. Hij verwees in dit verband naar het uitstekende VKB-Congres dat op 16 april jl. in Amersfoort werd gehouden en waarbij prof. dr. H. de Roest een inleiding hield en voorafgaande aan die inleiding dezelfde passage voorlas. Vervolgens gaat hij voor in gebed en geeft het woord aan de inleider van deze avond, de heer drs. M. Blokhuis.

Museum Catharijneconvent

De heer Blokhuis is erfgoedsspecialist voor het protestantisme. Hij richt zich met name op het erfgoed in kerkgebouwen van de Protestantse Kerk in Nederland, Algemene Doopsgezinde Sociëteit, Remonstrantse Broederschap en de Christelijk Gereformeerde Kerken. Beheerders van protestants erfgoed kunnen met vragen bij hem terecht. Hij staat stil bij het kerkelijk erfgoed in Noord-Nederland en behandelt achtereenvolgens: het museum Catharijneconvent, het digitaliseren en tenslotte het toepassen hiervan op de Groningse situatie.

Sinds het einde van de jaren zeventig is het culturele erfgoed in kerken vastgelegd. Ook in veel toenmalige hervormde gemeenten is dat het geval. Die rapporten zijn nog steeds beschikbaar en zijn op te vragen bij Museum Catharijneconvent dat sinds 2012 als kenniscentrum dienst doet. Hij toont verschillende beelden uit het museum. Destijds zijn er veel voorwerpen geschonken door gemeenteleden. Hij noemt ook de uitgave van een boek dat in samenwerking met de Rijksdienst voor het

J. Kooi

Cultureel Erfgoed tot stand komt. Het museum Catharijneconvent wil de aandacht voor het Nederlandse kerkinterieur vergroten. Dat doet het museum onder meer door een prachtig boek te maken, getiteld "Kerkinterieurs in Nederland", waarin 100 kerkinterieurs worden belicht en waarmee de uniciteit en kwaliteit van het Nederlandse kerkinterieur in beeld zal worden gebracht

Kenniscentrum

De heer Blokhuis wijst erop dat het Catharijneconvent, als museum voor kunst, geschiedenis en cultuur van het christendom in Nederland het kenniscentrum voor christelijk erfgoed is. Vanuit deze rol ontwikkelt en deelt het Catharijneconvent kennis met publiek, scholen, erfgoedbeheerders, kerk- en kloostergemeenschappen, universiteiten en musea. Dat is met name het geval bij onderwerpen als herbestemming/afstoting van kerkgebouwen. Er is een handreiking roerend religieus erfgoed.

Alle documenten van inventarisaties uit het verleden, die van belang kunnen zijn voor herinrichting van kerken, zijn gedigitaliseerd. Hij toont het voorbeeld van de kerk van Noordbroek waarvan de informatie bij het Catharijneconvent ligt opgeslagen en laat zien hoe men dit

kan openen voor informatie. Hij zet uiteen hoe daarin wijzigingen door de kerkelijke gemeente kunnen worden aangebracht.

Sinds de oprichting in 1977 van de Stichting Kerkelijk Kunstbezit in Nederland (SKKN) zijn er veel inventarisatoren het land ingetrokken om in protestantse en katholieke kerken het culturele erfgoed vast te leggen. Herinrichting en aanpassing van kerkinterieurs wegens veranderingen in de eredienst en het kerkelijk leven en de sluiting van kerkgebouwen deden de noodzaak voelen om het kerkelijk erfgoed in kaart te brengen met het doel dit beter te kunnen bewaren voor de toekomst.

Inventarislijst

De ervaring wijst uit dat waar een goede inventarislijst gebruikt wordt bij het beheer van het kerkelijk erfgoed, kerkrentmeesters zich meer bewust zijn van het belang van de objecten. Voor een goed beheer van het kerkelijk erfgoed is een actuele inventarislijst onmisbaar. Anno 2016 zijn alle rapporten die in de loop van jaren gemaakt zijn nog steeds beschikbaar en deze zijn op te vragen bij Museum Catharijneconvent te Utrecht.

Herinrichting is nog steeds aan de orde van de dag. Veel kerkgebouwen krijgen een multifunctionele bestemming waarvoor het interieur wordt aangepast. Door fusies van gemeenten komen ook veel voorwerpen bij elkaar in één gebouw. Dat betekent dat bestaande inventarislijsten niet meer up to date zijn.

Vaak zijn de rapporten ook niet meer aanwezig. Het gevolg is dat niet meer bekend is welke voorwerpen in het gebouw aanwezig horen te zijn, welke een hoge culturele waarde hebben en welke voorwerpen minder van belang zijn. ►

Wanneer niet duidelijk is welke voorwerpen eigendom van de kerk zijn, kan dat een groot verlies betekenen, ook in geldelijk opzicht. Voorwerpen met een hoge culturele waarde vertegenwoordigen vaak een hoge financiële waarde. Niet dat het de bedoeling is dat voorwerpen te gelde worden gemaakt, maar bij calamiteiten als brand en diefstal is het wel van belang te kunnen aantonen wat aan waardevolle zaken verloren is gegaan. Wanneer voorwerpen later soms teruggevonden worden, kunnen de lijsten dienen om de herkomst te bepalen.

Het Museum Catharijneconvent biedt beheerders van kerkgebouwen de beschikbare inventarislijsten nu digitaal aan. Tegelijkertijd bestaat de mogelijkheid om de lijsten zelf digitaal te beheren en te actualiseren. De erfgoed specialisten van het museum kunnen vervolgens aangeven wat de culturele waarde is. Met een herziene lijst weet elke kerkrentmeester waarover men het beheer heeft en kunnen taken eenvoudig overgedragen worden. Belangrijke voorwerpen kunnen zo niet aan de aandacht ontsnappen.

Voorts wijst de heer Blokhuis op de mogelijkheid dat kerkrentmeesters hun geregistreerde gegevens online kunnen bekijken en deze zelf kunnen aanvullen of wijzigen. De gegevens zijn alleen beschikbaar voor kerkrentmeesters of beheerders van kerkgebouwen. Men ontvangt van het Catharijneconvent een unieke inlogcode, waardoor de gegevens alleen voor de kerkrentmeester of beheerder zichtbaar zijn. Indien men ondersteuning wil bij de digitalisering van de eigen kerkinventaris, dan kan men mailen met de heer Blokhuis; e-mailadres: m.blokhuis@catharijneconvent.nl

Groningse situatie

De heer Blokhuis zet nog eens uiteen dat beheer en behoud van religieus erfgoed van groot belang is. Het vertelt immers het verhaal van uw kerk en het vertelt het verhaal van de christelijke wortels van Nederland. Het geeft een uniek overzicht van wat van waarde is in de kerk.

Vervolgens geeft de heer Blokhuis een toelichting op beelden die hij toont van o.a.:

- de avondmaalsbaker uit Warffum

die in 1596 gemaakt is. Na het avondmaalszilver van Dordrecht, is de beker van Warffum de oudste van Nederland;

- de protestantse gemeente van Warffum beschikt ook over enkele laatmiddeleeuwse misgewaden die in de kerk te bezichtigen zijn;
- de preekstoel met het doophek van de kerk (1757) in Noordbroek;
- de gewelfschilderingen in deze kerk;
- Stedum: o.a. het grafmonument, het rouwbord en gewelfschilderingen;
- Tjamsweer waar het kerkinterieur in 1864 geheel vernieuwd is;
- de hondenzweep in Nieuw Scheemda;
- de kroonluchter van Westerwijtwerd;
- de avondmaalstafel van Garnwerd

Colleges van kerkrentmeesters die al verschillende jaren met krimp te maken hebben, worden geconfronteerd met reorganisatie, herinrichting van de kerk en dan komt de vraag naar boven: wat is van belang

Veenendaal, Oude Kerk

Een goede verstaanbaarheid in de kerk is niet altijd eenvoudig te realiseren. Door een veelheid aan akoestische factoren is het nodig een professionele en ervaren partner in te schakelen.

Schaapsound is dé leverancier op het gebied van kerkgeluidsinstallaties, projectie en videoapparatuur en moderne oplossingen voor de kerkteléfonoon.

Niet alleen door jarenlange ervaring in honderden kerken, maar ook door ons specialisme in het zelf ontwikkelen van hoogwaardige, innovatieve producten. Zo kunnen we optimaal inspelen op uw specifieke situatie.

schaapsound

Kaartenmakerstraat 18
2984 CB Ridderkerk
0180-41 46 00

Baileystraat 2a,
8013 RV Zwolle
038-785 19 77

Mussenberg 7
6049 GZ Roermond
0475-33 69 44

www.schaapsound.nl
info@schaapsound.nl

Drs. M. Blokhuis

als het roerende goederen betreft? De heer Blokhuis wijst erop dat het een continu bewustwordingsproces is om aandacht voor kerkelijk erfgoed te vragen. Kerkelijk erfgoed heeft toekomst dat beschikbaar is en voor toekomstige generaties beschikbaar moet blijven. Uw erfgoed is werfgoed. Maak dit tot speerpunt van uw beleid, zo besluit de heer Blokhuis.

Verzekeringen

Hierna geeft de heer G. Koelewijn, verbonden aan Donatus verzekeringen, een uiteenzetting over de ontstaansgeschiedenis van Donatus en de positie die zij nu in de markt bekleedt. Donatus, dat in 1852 is opgericht vanuit de Rooms-Katholieke Kerk, is uitgegroeid tot de grootste kerken- en monumentenverzekeraar van ons land. Inmiddels hebben kerkbesturen van allerlei gezindten meer dan 4.500 kerkgebouwen bij Donatus verzekerd.

Donatus is een onderlinge verzekeringmaatschappij waarbij de verzekerden de leden zijn. Donatus heeft geen winstoogmerk, maar laat de leden meedelen in het resultaat in de vorm van premierestitutie. De laatste tien jaar is gemiddeld 40 pct. van de premie terugbetaald. De heer Koelewijn deelt mee dat onlangs besloten is de premierestitutie voor 2015 op 50 procent te stellen.

De heer Koelewijn deelt mee dat de vaststelling van de verzekerde waarde geschiedt op basis van herbouwwaarde. Maar Donatus

heeft ervaren dat de herbouwwaarde van kerken in de loop van de tijd afwijkt van andere gebouwen. De opstalindex die verzekeraars in het algemeen hanteren, is ontoereikend. Daarom heeft Donatus voor kerken, orgels en monumenten zelf een index ontwikkeld op basis van de praktijk van de afgelopen jaren. Kostbaarheden worden door Donatus op basis van nieuwwaarde verzekerd.

Verder staat de heer Koelewijn stil bij het hertaxatiebeleid van Donatus. Sommige parochies en gemeenten hebben de indruk, dat Donatus Verzekeringen bij hertaxaties en heropnames alleen maar "extra hoog" taxeert en waardeert. Het is een misvatting te veronderstellen dat men na een calamiteit een kleine kerk terug gaat bouwen. Dat komt omdat het zelden gebeurt dat een kerk volledig verloren gaat bij een grote schade. De meeste schades zijn klein en elk jaar is er een aantal middelgrote schades.

In toenemende mate worden kerkgebouwen aan de eredienst onttrokken en worden zij afgestoten. De toekomst van het kerkgebouw is onzeker. Donatus probeert hierin te voorzien door een op maat gemaakte dekking te maken voor kerkgebouwen die buiten gebruik zijn geraakt.

Tenslotte wijst de heer Koelewijn nog op een aantal preventieve maatregelen die genomen dienen te worden. De taxateurs van Donatus rapporteren dat, waarna zij in de vorm van een advies of eis voorwaarden aan verzekerden stellen waaraan voldaan moet worden, aldus de heer Koelewijn.

Huishoudelijk gedeelte

Na de pauze wordt stelt de voorzitter een aantal huishoudelijke aangelegenheden aan de orde, zoals het jaarverslag 2015, de jaarrekening 2015 en de begroting 2016. Deze stukken worden vastgesteld.

Bij de verkiezing van bestuursleden is de heer A. Heeling uit Bellingwolde periodiek aftredend en niet herkiesbaar. Ook de heer J. Kolk is periodiek aftredend, maar hij is bereid een nieuwe zittingsperiode te

G. Koelewijn

aanvaarden waarvoor hij wordt herbenaemd. Na de rondvraag sluit voorzitter Kooi deze voorjaarsvergadering.

■ Hardorfforgel Nieuw Beerta beschreven

Het Friesch Dagblad van 26 mei meldt dat het enige instrument dat de Leeuwarder orgelmaker Willem Hardorff buiten Friesland bouwde, nu beschreven is in de reeks van Groninger Orgels van de Stichting Oude Groninger Kerken (SOGK). Het boekje "Het herboren Hardorfforgel in Nieuw Beerta" is geschreven door Victor Timmer met bijdragen van Theo Jellema en Ingrid Noack-Krirschner.

Vele jaren was het instrument in de voormalige hervormde kerk van Nieuw Beerta nagenoeg onbespeelbaar, maar in het afgelopen jaar is het gerestaureerd en nu is het weer mogelijk te horen hoe een vroeg Hardorff-orgel in volle glorie kan klinken. Het boekje is te o.m. koop in de webwinkel van de SOGK: www.groningerkerken.nl/winkel.

Het collecterooster 2017 en het overleg met het college van diakenen

Rook Belder

Ordinantie 11 schrift in lid 1 van artikel 6 voor dat jaarlijks overleg plaats vindt tussen het college van kerkrentmeesters en het college van diakenen over het opstellen van het collecterooster voor volgend jaar. Dat is begrijpelijk, want in de maand daarna moeten beide colleges een ontwerpbegroting opstellen die, volgens een door de kerkorde aangegeven procedure, tenslotte door de kerkenraad wordt vastgesteld.

Voordat met de opstelling van een begroting wordt begonnen, is het van belang te weten hoe het collecterooster eruit gaat zien, met andere woorden: hoeveel collecten zijn er voor de eigen gemeente en hoeveel is er voor de eigen diaconie?

Advies collecten voor bovenplaatselijk kerkenwerk

Naast de wekelijkse collecte voor het werk voor de eigen gemeente en die voor de diaconie en de plaatselijke commissie zending, werelddiaconaat en ontwikkelings samenwerking, is er ook een advies om mee te doen aan de collecten die de Protestantse Kerk in Nederland adviseert in het collecterooster op te nemen.

Hier volgt een overzicht van de collecten die de Protestantse Kerk in Nederland adviseert in 2017 te houden.

Zoals gezegd: het is een advies, dus geen verplichting. Wel wordt een beroep gedaan op de gezamenlijke verantwoordelijkheid om geld bijeen te brengen voor al het werk dat de Protestantse Kerk in Nederland namens de plaatselijke gemeenten in Nederland en in het buitenland mogelijk wil maken.

Het rooster ziet er als volgt uit:

15 januari	Zondag voor de eenheid: Collecte oecumene.
22 januari	Collecte catechese en educatie.
29 januari	Collecte Missionair Werk en Kerkgroei.
5 februari	Collecte Kerk in Actie (Werelddiaconaat).
1 maart	Aswoensdag.
5 maart	40-dagen-tijd-collecte (Binnenlands diaconaat).
8 maart	Biddag voor gewas en arbeid.
12 maart	Collecte Kerk in Actie (Voorjaarszendingsweek).
19 maart	40-dagen-tijd-collecte Kerk in Actie (Werelddiaconaat).
26 maart	Collecte Kerk in Actie (Binnenlands diaconaat).
2 april	40-dagen-tijd-collecte (Werelddiaconaat).
9 april	Palmzondag: Collecte Kerk in Actie.
16 april	Pasen: Collecte Jeugdwerk.
23 april	Collecte Eredienst en Kerkmuziek (Wereldwijd).
7 mei	Collecte Missionair Werk en Kerkgroei.
25 mei	Hemelvaartsdag.
28 mei	Wezenzondag: Collecte voor eigen gemeentewerk.
4 juni	Pinksteren. Collecte Kerk in Actie (Zending).
11 juni	Collecte Kerk in Actie (Werelddiaconaat).
18 juni	Collecte Kerk in Actie (Binnenlands diaconaat).
2 juli	Collecte Jeugdwerk.
13 augustus	Collecte Kerk in Actie (Zending).
3 september	Collecte Missionair Werk en Kerkgroei.
10 september	Collecte Jeugdwerk.
17 september	Collecte Vredeswerk.
1 oktober	Israël-zondag. Collecte Kerk en Israël.
15 oktober	Wereldvoedseldag: Collecte Kerk in Actie (Werelddiaconaat).
29 oktober	Collecte Kerk in Actie (Hervormingsdag).
1 november	Dankdag voor gewas en arbeid.
5 november	Collecte Kerk in Actie (Najaarszendingsweek).
12 november	Collecte Kerk in Actie (Binnenlands diaconaat).
26 november	Laatste zondag kerkelijk jaar: Collecte eigen gemeente.
3 december	Collecte Missionair Werk en Kerkgroei.
10 december	Collecte Pastoraat.
25 december	Kerst: Collecte Kerk in Actie (Kinderen in de knel).
31 december	Oudejaarsdag: Collecte eigen gemeente.

Vaststelling collecterooster

Zoals aan het begin van dit bericht is vermeld, is het collecterooster een leidraad voor het opstellen van het plaatselijk collecterooster, waarbij er voldoende ruimte is om te collecteren voor eigen diaconale en kerkrentmeesterlijke doeleinden.

Ondersteunend materiaal

Voor alle Kerk in Actie-collecten en voor de collecten Oecumene, Eredienst en Kerkmuziek, Vredeswerk en Kerk en Israël komen in 2017 een folder, PowerPointpresentatie, collecte-afkondiging en liturgiesuggesties beschikbaar. Alle informatie is digitaal beschikbaar via www.kerkinactie.nl/collecte en www.protestantsekerk.nl/collecterooster.

Kerkbalans 2017

De actie Kerkbalans 2017, waarvan de opbrengst geheel bestemd is voor het eigen plaatselijk kerkenwerk, wordt van 21 januari tot 5 februari 2017 gehouden. Hoewel de actie Kerkbalans geen collecte is, is het wel goed het zodanig te regelen dat er gedurende die periode geen andere collecten of acties zijn, die de actie Kerkbalans doorkruisen. Voor nadere informatie over de wijze waarop de actie Kerkbalans wordt gevoerd, wordt verwezen naar de website www.kerkbalans.nl en de publicaties in "Kerkbeheer".

Solidariteitskas

Tenslotte hebben de kerkrentmeesters ervoor te zorgen dat jaarlijks de solidariteitsbijdrage van de lidmaten van de plaatselijke gemeenten wordt geïnd. Meestal vindt de inning van deze solidariteitsbijdrage in het voorjaar (mei) plaats. De Solidariteitskas wordt gevoed door een vaste jaarlijkse bijdrage van de belijdende leden. Gemeenten die tijdelijk niet zelf in bepaalde uitgaven kunnen voorzien, kunnen een beroep doen op de Solidariteitskas. De Solidariteitskas geeft zo vorm aan het begrip één voor allen en allen voor één. Het gaat er om dat gemeenten elkaar helpen, elkaar de hand reiken en weten dat ze voor elkaar verantwoordelijk zijn.

Tanach, Bijbel en Koran voor het eerst samen in tentoonstelling Heilig Schrift

Van 7 oktober 2016 t/m 8 januari 2017 worden voor de eerste keer in Museum Catharijneconvent de Tanach, Bijbel en Koran samen gepresenteerd in de tentoonstelling Heilig Schrift. Het wordt een indrukwekkende expositie met eeuwenoude handschriften, prachtige boekbanden en kostbare attributen die horen bij de drie boeken van het jodendom, het christendom en de islam. De tentoonstelling toont aan de hand van absolute topstukken hoe de drie heilige geschriften verschillen, maar juist ook opvallend vaak overeen komen in schoonheid, gebruik en verering. Het wordt een expositie die in een tijd van veel vragen over het naast elkaar bestaan van verschillende religies in Nederland de blik zal verruimen. Meer kennis over de religies ligt immers aan de basis van meer begrip.

De tentoonstelling Heilig Schrift brengt in beeld hoe het jodendom, het christendom en de islam elkaar door de eeuwen heen continu hebben beïnvloed. De heilige boeken van de drie monotheïstische wereldreligies zijn aan elkaar verwant als gevolg van hun gemeenschappelijke wortels. Ze zijn gemaakt op het snijvlak van verschillende culturen en religies en leveren vaak een fascinerend samenspel op. De hedendaagse invloed van de Tanach, Bijbel en Koran komt aan bod in de vorm van persoonlijke verhalen van diverse Nederlanders. Onder anderen vertellen ambassadeurs Job Cohen, Annemiek Schrijver en Abdelkader Benali openhartig over hoe de heilige boeken hen inspireren en fascineren.

Om de grote schoonheid van de heilige geschriften door de eeuwen heen in beeld te brengen zijn middeleeuwse handschriften en vroege gedrukte werken uit binnen- en buitenland samengebracht. De boeken blinken uit door fraai gekalligrafeerde teksten, uitbundige decoraties en miniaturen en schitterend gedecoreerde boekbanden. Ook worden kunstwerken getoond

die nauw verbonden zijn met de omgang en verering van de Tanach, Bijbel en Koran. De bezoeker krijgt voorwerpen te zien die een rol spelen bij het lezen en vereren van de heilige geschriften in de synagoge, kerk en moskee, maar maakt ook kennis met objecten die typisch zijn voor het gebruik thuis en onderweg.

De tentoonstelling Heilig Schrift komt tot stand in nauwe samenwerking met de Universiteit Utrecht. Een groot aantal belangrijke kunstschaten uit het depot van de Universiteitsbibliotheek zal op de tentoonstelling worden gepresenteerd, waaronder het wereldberoemde negende-eeuwse Utrechts Psalter, dat in 2015 aan de lijst van UNESCO Memory of the World Register voor documentair erfgoed is toegevoegd. De rijke collectie van Museum Catharijneconvent wordt bovendien aangevuld met topstukken uit musea en bibliotheken uit heel Europa, waaronder het Joods Historisch Museum in Amsterdam, het Wereldmuseum Rotterdam, de Koninklijke Bibliotheek in Kopenhagen, The British Library in Londen en de Staatsbibliotheek in Berlijn.

■ Studiemiddag LOB over werken met vrijwilligers

Op 9 november a.s. belegt de Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen (LOB) voor de tweede keer een studiemiddag. De studiemiddag in 2015 had als thema "Kostendekkend werken" en richtte zich op de eerste plaats op de middelgrote en grotere begraafplaatsen. De tweede studiemiddag heeft als thema "Werken met vrijwilligers", een onderwerp waar iedere begraafplaatsverantwoordelijke zijn voordeel mee kan doen. Voor meer informatie: zie de website van de LOB lob@begraafplaats.nl

Waardering in de kerk

Drs. Jos Aarnoudse

In de kerk hebben we een wat ingewikkelde verhouding tot schouderklopjes en complimenten. Je bent immers actief voor een hoger doel. Het is toch tot eer van God (Soli Deo Gloria)? Laat uw éne hand niet weten, wat de ander doet. Jezus waarschuwt voor het zoeken van de spotlights en wijst de weg van gezonde dienstbaarheid en ootmoed. Horen daar lintjes, insignes, erepenningen of onderscheidingen bij? Ja, die horen daarbij, juist omdat we ze niet aan onszelf toekennen. Jezus zegt: 'wie zichzelf verhoogt, zal vernederd worden', maar niet 'wie een ander verhoogt, zal vernederd worden'.

Waardevol in het licht van het geheel

In zijn column in het vorige nummer van Kerkbeheer schreef VKB-voorzitter, mr. P.A. de Lange, het volgende: "Betekent dit nu ook dat we het waarderen van elkaar maar achterwege moeten laten, en alleen onze mond moeten opendoen als er kritiek te leveren valt? Jezus heeft zelf meermalen waardierend gesproken over het geloof of de inzet van mensen die Hij ontmoette. En zij loofden dan weer God. In de bijbel wordt gesproken over 'een beloning in de hemel'. Dat kan helemaal fout worden opgevat. Maar tegelijk klinkt het: "Goed gedaan, gij nuttige dienstknecht".

Waardering betekent dat je het talent, de prestatie, de bijdrage en de inzet van een ander opmerkt en die benoemt als waardevol in het licht van het grotere geheel. Ook dan gaat het – gelovig gesproken – om dankbaarheid voor wat God in die ander heeft gegeven. Tegelijk is het hachelijk, want al gauw voelt iemand die niet op die manier waardering ontvangt zich weer achtergesteld. Zomaar steekt de regelzucht de kop op om ook het 'waarderen' weer te onderwerpen aan de gelijkheidsdrang, in plaats van blij te zijn met de verblijden. Je doet het toch niet voor de waardering, het schouderklopje, of de mooie woorden van een voorzitter? Je doet het Soli Deo Gloria! Als we dat voor ogen houden, kunnen we elkaar ook in de kerk best eens wat meer waarderen. Meer zien op ieders inzet en bijdrage voor het grotere geheel.

Niet alleen onze mond opendoen, als ons iets niet zint. Maar juist en vooral ook wanneer ons iets goed doet en ons blij maakt."

Er zijn verschillende onderscheidingen

De VKB heeft verschillende onderscheidingen beschikbaar om waardering tot uitdrukking te brengen. Er zijn onderscheidingen die uitgereikt kunnen worden door het College van Kerkrentmeesters en er zijn onderscheidingen die uitgereikt kunnen worden door de Kerkenraad. De onderscheidingen kunnen worden uitgereikt als blijk van waardering bij een bijzondere gelegenheid, een afscheid of bij een jubileum aan mensen die werkzaam zijn (geweest) in een tot de Protestantse Kerk behorende gemeente.

- Er is een VKB-onderscheiding voor mensen die werkzaamheden of taken vervullen (of vervulden) onder verantwoordelijkheid van een College van Kerkrentmeesters. Dit zijn bijvoorbeeld kerkrentmeesters, kosters en organisten.
- Er is een PKN-onderscheiding voor mensen die werkzaamheden of taken vervullen (of vervulden) onder verantwoordelijkheid van een Kerkenraad. Te denken is aan predikanten, kerkelijk werkers, ouderlingen, jeugdwerkers, etc.

Verschiedende uitvoeringen

Van zowel de VKB-insignes als de PKN-insignes zijn diverse uitvoeringen beschikbaar, te weten: brons, zilver, goud en goud met briljant. Voor heren insignes met knoopsluiting,

ting, voor dames insignes met brochesluiting. Daarnaast is er vanaf september 2016 een vijfde onderscheiding verkrijgbaar, zowel VKB als PKN: een erepenning in standaard. Om een indruk te krijgen ziet u op de foto een exemplaar van de Technische Universiteit naast een koffiekopje.

Criteria voor toekenning

De criteria voor toekenning van insignes, zowel in VKB- als in PKN-verband, zijn vanaf september 2016 als volgt:

Bronz: bij gebeurtenissen of jubilea bij dienstverband tot 20 jaar;
Zilver: bij gebeurtenissen of jubilea

bij dienstverband tussen 20 en 30 jaar, of eerder als men al een bronzen insigne heeft ontvangen; Goud: bij gebeurtenissen of jubilea bij dienstverband tussen 30 en 40 jaar, of eerder als men al een zilveren insigne heeft ontvangen; Goud met briljant: bij gebeurtenissen of jubilea bij dienstverband v.a. 40 jaar, of eerder als men al een gouden insigne heeft ontvangen; Traditioneel zijn jubilea in ons land altijd gesteld op 12,5, 25, 40 en 50 jaar. Ook fiscale regels zijn daarop geënt. Binnen de VKB werd dan brons (12,5), zilver (25), goud (40) of goud met briljant (50) uitgereikt. De bovenstaande nieuwe criteria maken het echter mogelijk dat er gekozen wordt voor de volgende (kortere) perioden: brons bij 10 jaar, zilver bij 20 jaar, goud bij 30 jaar en goud met briljant bij 40 jaar.

Daarnaast (of in plaats van) kan een erpenning in standaard worden uitgereikt, zowel VKB als PKN. Bij elke onderscheiding wordt een gekalligrafeerde oorkonde meegeleverd.

Aanvragen

Op de website van de VKB kunt u de prijzen van de verschillende onderscheidingen vinden. Ook kunt u via de website voor iemand een onderscheiding aanvragen (www.kerkrentmeester.nl). Voor vragen kunt u contact opnemen met het bureau via info@kerkrentmeester.nl of bellen: 078-6393666.

■ Nieuwe kerken – nieuwe orgels

Op vrijdag 14 oktober a.s. organiseert de Stichting Oude Groninger Kerken (SOGK) een begeleide (bus) excursie langs de orgels van vier kerken op het Hogeland die recent zijn overgedragen aan de SOGK. Onder leiding van de leden van de orgelcommissie van SOGK wordt op 14 oktober koers gezet naar de orgels van Zeerijp, Bierum, Holwierde en Middelstum. Prijs van de excursie: € 30,00 (inclusief de lunch) voor donateurs en € 37,50 voor niet-donateurs van de SOGK. Vertrek om 10.30 uur bij het hoofdstation Groningen, waar men om circa 17.00 uur weer arriveert. Opgave via info@groningerkerken.nl of telefonisch 050-3123569.

Viering 450-jarig bestaan Oude Kerk Veenendaal

Oude Kerk aan de Markt van de hervormde gemeente Veenendaal

In het weekend van 10 juni jl. heeft de hervormde gemeente Veenendaal uitgebreid aandacht besteed aan het 450-jarig bestaan van de Oude Kerk van Veenendaal. Op 12 juni is er een jubileumdienst gehouden, terwijl er op 10 en 11 juni diverse evenementen plaatsvonden in en rondom de kerk. In het koor van de kerk was er een tentoonstelling over de Oude Kerk te zien, terwijl er op zaterdagmorgen 11 juni een bijeenkomst voor senioren werd georganiseerd met zang en verhalen over de historie van de kerk. 's Middags was er voor de kinderen een poppenspeler en 's avonds was er een bijeenkomst met zang, optreden en een verhaal. Die dag werd afgesloten met een discussie waarin theologen en historici zaken rondom kerk en maatschappij bespraken.

De Oude Kerk kwam prominent in beeld tijdens Koninginnedag 2012 toen Koningin Beatrix de gemeenten Rhenen en Veenendaal bezocht. De kerk is een blikvanger, zeker als je vanaf de Hoofdstraat omhoog de markt op kijkt, waar de witte kerk met de sierlijke toren op een verhoging staat. Het middenschip van de kerk is het oudste gedeelte. Het koor bestaat uit een aantal gemetselde bogen dit wit gestuct zijn. Aan de kant van de markt was

vroeger de ingang. In het koor bevinden zich nu de vier borden met daarop de namen van de predikanten die de hervormde gemeente van Veenendaal dienden.

Het veendorp behoorde in 1566 nog bij Spanje. Toen de kerk gesticht werd, heette die Sint-Salvatorkerk. De naam Oude Kerk ontstond bij de bouw van de Julianakerk in 1928. Tijdens de grote verbouwing van de kerk in 1928 is de kansel verplaatst van het midden naar de zijkant van het koor en werd ook de oorspronkelijke buitendeur, die toegang tot het koor gaf, weggehaald. De kerk beschikt over een orgel dat in 1974 door H.J. Vierdag uit Enschede werd gebouwd. Een groot deel van het pijpwerk is afkomstig uit de voormalige Rotterdamse Wilhelminakerk.

Ter gelegenheid van het 450-jarig bestaan van de Oude Kerk werd een glossy gemaakt die begin juni huis-aan-huis bij alle Veenendalers is bezorgd.

Aanpassing van pachtprizen voor 2016

Onlangs zijn de maximale pachtprizen voor 2016 vastgesteld. Deze werden per 1 juli van kracht waardoor het mogelijk is om per eerstvolgende vervaldatum de pachtprizen aan te passen. De verschillen per regio zijn wederom groot. Zoals ook vorig jaar is er in bijna alle regio's sprake van (forse) verhogingen.

De jaarlijkse pachtprisaanpassing is sinds 2007 gebaseerd op het "opbrengend vermogen" van de grond. Hierbij wordt door het Landbouw Economisch Instituut (LEI) en het Wageningen Universiteit- en Researchcentrum (WUR) gekeken naar de verdiensten in de landbouw in een bepaalde regio over een periode van 5 jaar. Op basis van deze gegevens berekent het LEI per regio nieuwe maximum pachtprizen per hectare, de regionorm.

Voor reguliere pachtcontracten geldt per regio een percentage voor stijging of daling van de pachtprisen. Deze percentages variëren van -6 tot +34 procent. Als extra regel geldt sinds 2009 de 2 pct. norm (pachtprijs mag maximaal 2 pct. van de vrije verkeerswaarde bedragen). Daarnaast geldt dat de pachtprijs na verhoging niet hoger mag zijn dan 110 pct. van de regionorm. De 110 pct. regel is van toepassing op contracten die zijn afgesloten voor 2007. Pachtprizen die hier al boven zitten kunnen niet verder stijgen.

Voor nieuwe reguliere pachtovereenkomsten van na 2007 geldt de regionorm als plafond. Hiernaast een overzicht van de aanpassingsmogelijkheden per regio.

Aangezien de maximale pachtprizen ook na verhoging gemiddeld nog aanzienlijk onder het maximum van 2 pct. van de vrije verkeerswaarde blijven steken en ver achterlopen bij de vrije marktprijzen, adviseert KKG om waar mogelijk gebruik te maken van de wettelijk toegestane verhoging en terughoudend te zijn om hiervan geheel of gedeeltelijk af te zien. Dit temeer met het oog op mogelijke toekomstige verlagingen die wettelijk afdwingbaar zijn.

Regio	Regionorm 2015	Regionorm 2016	Veranderpercentage
Bouwhoek en Hogeland	714	836	17%
Veenkoloniën en Oldambt	689	806	17%
Noordelijk weidegebied	738	901	22%
Oostelijk veehouderijgebied	634	815	29%
Centraal veehouderijgebied	622	756	22%
IJsselmeerpolders	1.174	1.118	-5%
Westelijk Holland	660	775	17%
Waterland en Droogmakerijen	394	527	34%
Hollands/Utrechts weidegebied	819	1.043	27%
Rivierengebied	836	986	18%
Zuidwestelijk akkerbouwgebied	708	667	-6%
Zuidwest-Brabant	734	816	11%
Zuidelijk veehouderijgebied	751	901	20%
Zuid-Limburg	935	977	4%

Aangezien er vanaf 2011 een jaarlijkse aanpassing plaatsvindt, zal de volgende herziening medio volgend jaar bekend worden. Heeft u het beheer van uw bezittingen reeds ondergebracht bij KKG, dan vindt aanpassing automatisch plaats. Voert u zelf het beheer over uw

bezittingen en heeft u vragen naar aanleiding van dit artikel of over vastgoedvraagstukken in het algemeen, dan kunt u contact opnemen met de rentmeester in uw regio via www.kkgkka.nl

■ Restauratieprojecten Dorpskerk Barendrecht afgerond

In de Dorpskerk van Barendrecht zijn in het afgelopen jaar drie restauratieprojecten uitgevoerd, zo meldt het Reformatorisch Dagblad van 26 mei 2016. Het betreft hierbij de preekstoel en de dooptuinomheining (17e eeuw), de boerenbank (18e eeuw) en het tiengebodenbord (1915). Tijdens een feestelijke bijeenkomst op 18 juni 2016 werden ze tegelijk opgeleverd. De uit 1512 daterende Dorpskerk is het oudste gebouw van Barendrecht.

Kerkrentmeesters Tineke van der Meer en Simon Hoek zijn trots op het resultaat en op de manier waarop deze projecten via externe financiering konden worden betaald. Een kerkveiling in november 2014 bracht € 11.430 op. Een andere opvallende actie was die voor onverwacht meerwerk aan de letters van het tiengebodenbord. Deze bliksemactie was een zodanig succes, dat zelfs geld overbleef om twee nieuwe eikenhouten liedborden te laten maken.

■ Honderdste kerk met app Protestant

Het Friesch Dagblad van 11 juli jl. meldt dat de Hervormde gemeente te Berkel en Rodenrijs de 100e gemeente van de Protestantse Kerk in Nederland is die de app Protestant gebruikt om te communiceren met de gemeenteleden. Het communicatieadviesbureau voor kerken en parochies De Zalige Zalm uit Deventer ontwikkelde deze kerk-app voor de Protestantse Kerk in Nederland.

Met de app Protestant kan iedere kerkelijke gemeente de eigen nieuwsberichten, agenda-items, contactgegevens, foto's enz. via smartphone en tablet onder handbereik van haar kerkleden en belangstellenden brengen. Sinds kort is de app Protestant uitgebreid met een collectefunctie. Een jaarabonnement kost een kerkelijke gemeente € 121,00.

Jaarlijkse rommelmarkt Nisse, voorbeeld van geslaagde plaatselijke activiteit

Rook Belder

Midden in de Zak van Zuid-Beveland (Zld.) ligt het dorpje Nisse. De enkele jaren geleden gerestaureerde Mariakerk domineert het sfeervolle Dorpsplein. De Protestantse gemeente Nisse is trots en dankbaar dat zij dit prachtige gebouw als haar 'thuisbasis' heeft. De betekenis die de Protestantse kerkelijke gemeente voor de bevolking van Nisse heeft, krijgt daarmee een extra dimensie! Voor de wekelijkse kerkdiensten is er sinds vele jaren een hechte samenwerking met de protestantse gemeente in 's-Heer Abtskerke. De ene week is er een dienst in Nisse, de andere week in 's-Heer Abtskerke.

In het dorp Nisse, dat zo'n 650 inwoners telt, is ongeveer de helft van het aantal inwoners aangesloten bij de Protestantse gemeente Nisse. Net zoals dat in veel dorpen het geval is, heeft ook Nisse te kampen met vergrijzing met als gevolg sluiting van winkels en andere voorzieningen.

Ieder jaar wordt op de eerste zaterdag van juli de rommelmarkt voor de kerk gehouden. Op 2 juli jl. gebeurde dat voor de 42e keer. Dit jaarlijkse evenement, waarvan de opbrengst volledig ten goede komt aan het onderhoud van de kerk, trekt altijd vele belangstellenden uit de wijde omgeving. Voor de rommelmarkt is het hele dorp in de weer. Ruim 80 vrijwilligers zijn maanden van te voren bezig om alle spullen die zij krijgen schoon te maken, te selecteren en vervolgens te presenteren, zodat hetgeen verkocht wordt het aanzien waard is.

Voor de jaarlijkse rommelmarkt in Nisse loopt het gehele dorp uit. Dat was ook dit jaar het geval, want 's morgens om 8.00 uur gingen de circa 80 vrijwilligers van start om alles uit te stallen. De rommelmarkt begint om 13.00 tot 16.00 uur. Veel goederen worden bij opbod verkocht en daarna worden de niet verkochte goederen via het Rad van avontuur van de hand gedaan. "Enkele jaren

Kerk van de protestantse gemeente Nisse

geleden", zo vertelde één van de vrijwilligers, "deed zich de situatie voor dat er twee kopers waren die een bod op een kapstok deden van € 2,50. Om uit dat dilemma te raken, werd op voorstel van iemand die de waarde van deze kapstok inzag, besloten om de kapstok bij opbod te verkopen. Deze kapstok bracht toen het 100-voudige want deze werd uiteindelijk voor € 250,00 van de hand gedaan"

De opbrengst van deze rommelmarkt is voor de Protestantse gemeente van Nisse heel belangrijk. Volgens de ANBI-gegevens bedragen de inkomsten over 2014 ruim € 63.000. Bijna 20 procent komt binnen uit de opbrengst van de rommelmarkt: jaarlijks zo'n € 12.000. Verder heeft deze gemeente een bedrag van bijna € 27.000 inkomsten uit bezit. Ook hier blijkt maar weer uit hoe belangrijk het is om, wanneer een gemeente deze mogelijkheden heeft, in onroerend goed te beleggen. Of zoals de heer G.D. van der Kuijl, erevoorzitter van de afdeling Zeeland en voormalig lid van het dagelijks- en hoofdbestuur van de Vereniging van Kerkvoogdijen, recent opmerkte: "Steek je duiten in de kluiten".

Voorlichtingsboekje "Ruimte"

Leverbaar is het boekje "Ruimte" dat voor verschillende doeleinden geschikt is. In de eerste plaats kan het gebruikt worden voor de belijdeniscatechisanten om hun informatie te geven over de financiële behoefte van kerk en plaatselijke gemeente, over de bestuurlijke opbouw van de kerk, enz.

Verder is dit boekje uitermate geschikt om uit te reiken aan de vele vrijwilligers die zich voor de plaatselijke gemeente inzetten.

Tenslotte kan dit boekje op gemeenteveningen gebruikt worden om informatie te geven over de gehele organisatie van kerk en gemeente. "Ruimte" is een fraai geïllustreerd boekje, dat informatie biedt die van belang is voor alle leden, die wat meer over kerk en gemeente dienen te weten.

De prijs voor dit boekje, bedraagt € 1,00 exclusief verzendkosten en BTW. Bestellen kan via de webshop door in te loggen op de website www.kerkrentmeester.nl, per e-mail aan j.zwep@kerkrentmeester.nl of per telefoon 078-63 93 665

Onderscheidingen van de VKB

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Fokke Lourens, Leens-Mensingeweer,
50 jaar koster

F. Lourens, Leens-Mensingeweer

GOUD

toegekend aan:

Adrianus Antonie Raams, Oosterhout,
40 jaar organist

ZILVER

toegekend aan:

Lucas Dalhuisen, Oene 25 jaar
organist

L. Dalhuisen, Oene

Jan van der Vliet, Rouveen-Staphorst,
25 jaar koster

André Wieger Marinus Jacobusse,
Waarde, 25 jaar organist

■ Orgel Dorpskerk Zevenhuizen ZH gerestaureerd

Het orgel in de hervormde dorpskerk van Zevenhuizen (Z-H) is op 1 juli weer in gebruik genomen na een maandenlange restauratie, zo meldt het Reformatorisch Dagblad van 16

Insignes van de Protestantse Kerk in Nederland

ZILVER

toegekend aan:

Cornelis Jan Jansen, Hoek, 40 jaar
diaken en ouderling

C.J. Jansen, Hoek

Everdina Paulina Maas, Puttershoek,
25 jaar zondagsschooljuf en jeugd-
werker

juni 2016. Wanneer het tweeklaviers orgel (zeventien stemmen, aangehangen pedaal) precies is gebouwd, is niet bekend.

“Deskundigen zijn van mening dat het orgel uit een boven- en een onderorgel bestaat en dat het onderste orgel gebouwd moet zijn door de Friese orgelbouwer Van

Dam uit Leeuwarden, vanwege de aanwezigheid van speciale registers die de noordelijke orgels eigen zijn”. De voorlaatste restauratie van het instrument dateert uit de jaren zeventig. Toen nam orgelbouwer gebr. Van Vulpen het instrument onder handen. De jongste restauratie duurde acht maanden.

De orgelbank

De orgelbank van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer biedt plaatselijke kerken en gemeenten de mogelijkheid hun pijporgel te koop aan te bieden.

Momenteel zijn er 7 instrumenten in de orgelbank opgenomen. Nieuw ingeschreven is deze maand een tweeklaviers orgel met vrij pedaal met in totaal 9 registers (Leeflang orgelbouw) afkomstig uit een kerk in Enschede. Deze kunt u raadplegen op onze website kerkmarkt.nl in de rubriek orgelbank.

Voor gedetailleerde informatie over de orgelbank kunt u contact opnemen met:

Centraal Bureau VKB Tel. (078) 639 36 63

E-mail n.dejong@kerkrentmeester.nl

Donatus

het vertrouwde verzekeringsloket van A tot Z

Voor kerken en kerkelijke gebouwen heeft Donatus een aantal specifieke verzekeringsproducten ontwikkeld. Ook voor kerkelijke werkers in loondienst en kerkelijke vrijwilligers heeft Donatus verzekeringen op maat. Bijvoorbeeld:

- † aansprakelijkheid en rechtsbijstand
- † auto/verkeersschade
- † CAR-verzekering
- † inboedel/inventaris
- † kerkgebouwen, pastorieën en woonhuizen
- † kostbaarheden
- † milieuschade
- † monumenten
- † ongevallen vrijwilligers
- † orgels
- † verenigingsgebouwen
- † ziekengeld
(loondoorbetaling bij ziekte)
- † ziektekosten/zorgverzekering

Graag informeren wij u nader. Bel ons gerust voor een informatiefolder of een afspraak. Ook kunt u via onze website vrijblijvend een offerte aanvragen.

Donatus

Dé kerken- en monumentenverzekeraar

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

BELANGENBEHARTIGING • DIENSTVERLENING • KENNIS INSTITUUT

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is de organisatie van beheerders in de Protestantse Kerk in Nederland. De VKB zorgt voor de belangenbehartiging en de dienstverlening voor haar leden.

Daarnaast is de Vereniging een kennisinstituut ten dienste van kerkrentmeesters en alle andere beheerders in de Kerk. De VKB beschikt daartoe over veel kennis en ervaring op het gebied van geldwerving, gebouwen en monumenten, beheer van begraafplaatsen, verzekeringen, enz.

De VKB weet wat er speelt in de kerk en in de wereld daar omheen. Zij weet wat kerkelijke gemeenten nodig hebben en zoekt daar betaalbare oplossingen voor. Protestantse gemeenten, Hervormde gemeenten, Gereformeerde kerken en Evangelisch-Lutherse gemeenten, maar ook externe relaties die binnen de doelstellingen van de Vereniging vallen, kunnen gebruik maken van de volgende diensten van de VKB:

- **MAATWERK IN VERZEKERINGEN:**
nu al ruim 6000 verzekeringen, ondergebracht bij Marsh/Mercer, voor WA, bestuurdersaansprakelijkheid, rechtsbijstand, ongevallen, fraude en beroving, vervanging van predikanten, zorg en inkomen, inkomensverzekeringen onder op maat gemaakte polisvoorwaarden en tegen uiterst scherpe premies.
- **STEUN BIJ GELDWERFING:**
al het materiaal voor de actie Kerkbalans, eigen folders en brochures voor uw gemeente, advies voor de plaatselijke geldwerving.
- **ADVIEZEN VOOR BEHEERDERS:**
over kerktorens, orgels en kerkverwarming, belastingwetgeving en beheer van kerkelijke begraafplaatsen.
- **PUBLICATIES:**
handleiding voor kerkrentmeesters, modellen voor plaatselijke regelingen, overeenkomsten en tarieven.
- **ONDERSCHIEDINGEN VOOR VRIJWILLIGERS:**
draaginsignes en speldjes bij jubilea van kerkelijke medewerkers.

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

Centraal Bureau Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer
in de Protestantse Kerk in Nederland
Nicolaas Maessingel 271D, 3311 KS Dordrecht
Postadres: Postbus 176, 3300 AD Dordrecht.
Telefoon: 078 - 639 36 66, Fax: 078 - 631 59 49
E mail: info@kerkrentmeester.nl
Website : www.kerkrentmeester.nl